

משה בירנבוים

נ"ו"ג לקוה"ק הרבי ר' אלימלך ז"ע ועכ"א

מליזענסק

עיה"ק טבריא תובב"א

בעשה"ת

פרשת תולדות

עקב מסירה מציודו, והתאספו הקהל לאסיפה, להחליט מזה לעשות ולא עלה בידם שום עצה, לכן החליט החסיד הנ"ל לנסוע לבעלזא בכדי לבקש עצה ופתרון ליצרה זו,

ושמוע שחותנו הרה"ק מבעלזא ענה ליהודי, שעובדא היה אצל הרה"ק השרף כוסטערליסק, שפעם אחת הגיעו אליו קבוצה חסידים ואנשי מועצה מועיירה מוסיכות לשיבות אצל רבם, וכל השבת לא הסתכל לעברם, והיה להם עגמות נפש מרובה דלא ידעו במה חטאו שמגיע להם ריחוק כזה, ובמוציא"ק כשנכנסו לבקש על נפשם בשל מזה הגיע אליהם רעה זו, ענה להם השרף דשמוע שבעיירתם היה מסור שהטיל חיתתו על כל יהודי העיירה ואף אחד לא העיז לעשות לו מואנחה,

עד שבשנחת תורה האחרון כטוב לב יהודי העיירה ביי"ש (היו מקומות חסידים שהיה המנהג לשתות בהקפות) לקח יהודי מופשטני העיירה פמוט נחושת גדול שהיה בביהמ"ד והלם בראשו של המוסר והרגו ופנה אליהם השרף ואמר להם: ימוצוה גדולה כזו של ובערת הרע מקרבך השארתם ליהודי הפשוט ביותר בעיירה, ולמה לא עשיתם זאת אתם",

ונפרד הרה"ק מבעלזא מוהיהודי הנ"ל לחיים ולשלום וסיפר ה"מקור ברוך" שכשישמע את כל הדברים נפל עליו פחד גדול שכוא יספר היהודי לתושבי עירו מזה השיב לו הרה"ק מבעלזא ואולי זה גיע לאזני המלכות ויאסרו את הרה"ק מבעלזא ורץ כויד למושב"ק בבעלזא וסיפר לו כל הדברים ואמר לו המושב"ק שלא ידאג כי היהודי ההוא תמום גדול ומנויילא לא יבין או לא יזכור מזה שאמר לו הרה"ק מבעלזא. ואמר ה"מקור ברוך" שהוא עדיין לא היה רגוע לכן רץ לתחנת הרכבת והכותין שם ליהודי הנ"ל וכשבא הנ"ל לתחנת הרכבת לנסוע אל ביתו פנה אליו ה"מקור ברוך" בשאלה מזה מועשיך פה? אז סיפר לו היהודי כל המועשה שקרה בעיירתם ולכן בא לרבי מבעלזא, אז שאלו ומה ענה לך? אז אמר היהודי שחרבי סיפר לו שגם בסטרעליסק היה מוסר, ומנוש לא מבין מזה תועלת לו בידיעה זאת,

רק אז נרגע ה"מקור ברוך" אבל אח"כ בירר מזה אירע עם המוסר ההוא ושמוע שבאותו יום שהיהודי היה מבעלזא נפל המוסר מועגלתו ומות כן יאבדו כל המלישינים והמורעים לבני ישראל)

וכשעין החוזה בקוויטל וקרא את שם המוסר אמר הרי הוא מאיר בכל העולמות, ותמהו מאוד חסידים היתכן לומר כך על אותו רשע, אבל כמוצן (בשונה מחסידים דהיום) לא העיז פניהם להעיר לרצם על הדבר, אבל כשנכנסו להיפרד לפני חזרתם לביטא שוב את העניין הנ"ל וכעת באמת צריך אותם החוזה שיפטרו בקרוב מקללה זו וכמוצן אכן נושעו בדבר, וכשציררו הדבר אח"כ נודע שזשעה שהגישו לחוזה את הקוויטל צפעם הראשון זה היה צשעת שהמוסר הנ"ל הדליק נרות תנוכה ולכן ראה החוזה שמאיר בכל העולמות ומזה נוכל לראות שזשעת קיום מנווה בשלימות או אפילו רשע גמור כמסור הנ"ל וכעשיו הרשע ג"כ מאיר בכל העולמות וא"א לראות עליהם רע,

ולכן עד עתה שהמפגש הקצוע צין יחמק לעשיו היה רק צעת שהביא לו לאכול, ואז הרי היה עסוק צמנוות כיבוד אז לכן לא יכל יחמק לראות עליו שום רע כי האיר אז בכל העולמות, אבל היום כשצא להביא אוכל אומרים חז"ל שלא מלא חיה כשרה ולא

(ממוך דברים שנאמרו בפני א"ש צצ"ק מולדות משע"צ צאמרא קדישא מירון) צתה"ק צפרשתינו פרשת תולדות אפשר להרחיב צלי סוף צעומק הפשטים העיונים והלימודים שאפשר להעמיק צפרשה מופלאה זו, ואשמדל לגעת צדרך אפשר צממה מהענינים צפרשתינו, מממה שחניו הש"ת צרוצ רחמיו ומקדיו,

צענין צרכת יחמק ליעקב, צריך עיון, לכחחילה כשרנה יחמק אע"ה לתת הצרכות לעשיו מאי קצבר, ולצסוף כשאמר על יעקב גם צרוך יהיה מאי קצבר, וכן כשצבר הגיע למסקנא זאת שהצרכות אכן שייכות ומגיעות ליעקב אז למה התנה זאת צענין של והיה כאשר תריד, הרי יהודי גם כשיגיע חלילה למצב של כאשר תריד עדיין עדיף צהרבה מגוי.

וצתחלה נעיינ צהצנת הענין האם ידע יחמק מתחילה צדקתו של יעקב ורשעתו של עשיו, או רק כעת נודע לו.

וצמפרשים רואים את צ' האופנים חלק מפרשים דאכן עד עתה לא ידע את האמת על עשיו ויעקב, וגם מרש"י משמע קך, וחלקם מפרשים שיחמק כן ידע מלכתחילה היטב את מצב צניו היקרים. ולכאורה אם ידע אז למה רנה לתת הצרכות לעשיו ואם לא ידע אז קשה צצעתיים דאיך יחמק אצינו לא ראה והאיך הלליח עשיו להסתיר רשעתו,

צראשית ננסה להצין לפי פרש"י וסייעתו דלא ידע יחמק עד עתה את מצב צניו האמיתי, דדבר תמוה הוא דיחמק אצינו לא יראה את ההצדל האמיתי צין יעקב לעשיו, דהרי מהרבה צדיקים צדורות האחרונים מתלמידי הצעש"ט לא יכלו להסתיר דבר, ולא יתכן לומר שמיחמק אצינו, הלליח עשיו הרשע להסתיר מעשיו המכוערים, שעצר על הצעירות החמורות ציותו, שמשאירים רשם על האדם, האם צשאלת איך מעשרים את המלח או צהצאת אוכל כל יום כצד אפשר לשחד או להסתתר מיחמק אצינו.

אלא דאולי אפשר להצציר הענין ע"פ הסיפור הידוע שהיה אצל הרה"ק הרבי מלובלין שחסידים שצאו אליו לנסיעה צמנוכה הביאו לפניו קוויטל מאנשי עירם וצו צין השאר התלוננו שיש צעירם מסור שממחר את חיי יהודי המקום ומצקשים ישועה צדבר. (וצמוסר הרי נפסק צע"ז כ"ו ע"צ דמורידין ולא מעלין וכן נפסק גם צש"ע הרצ דאפילו צומנינו דלא דנין שום דיני נפשות אצל המוסר אפי' ממון קל של של ישראל ג' פעמים לנכרים מותר גם צומנינו להרגו צלא צי"ד)

(ושמועתי מוהגה"ח ר' אליעזר דוד פרידמאן שליט"א עובדא בענין זה של מוסר, ששמוע בעיצונו מפי הרה"ק ה"מקור ברוך מוסערעט ויזנין צי"ל. ה"מקור ברוך היה חתנו של הרה"ק מוהרה"י מבעלזא זצ"ל ופעם אחד כשישהה בחדרו של חבוי, ראה שנכנס אליו יהודי חסיד בעלזא תמום, ושפך לבו שבעיירה בו הוא מתגורר, יש יהודי שהוא מוסר (מלישין), וכבר מוסר הרבה יהודים למלכות, וגם כעת הושיבו מושפחה יהודית במאסר

רצה לאצד הצרכות או הציא צשר כלצ וכמוצן שצוה לא היה שום מצוות כיצוד אצ, ולכן כעת ראה גיהנס פתוחה תחתיו, ואת מצבו האמיתי.

וצאופן זה גם הסציר היהודי הקדוש לחסיד שידע עליו שמעשיו לא כראוי, ולפני שנכנס לרצו הלך למקווה ואמר תהילם וגם צמלצושו התנהג כחסיד,

ופירש לו מאמר חז"ל צ"ר א. "אמר רשב"ג לא כיצד צריה את צצותיו כמו אני את צצותי, ומצאתי שכיצד עשיו את צציו יותר ממני! הייתי משמש את צצני צכלים צואים, וכשהייתי הולך לשוק הייתי משליך אותן כלים ולוצש כלים נאים ויוצא צהן. אצל עשו לא היה עושה כן" (אלא היו לו צצית "צגדי צמודות" המוכנים לכיצוד אצ)

ולכאורה איך עשו שציקר צציו כל יום והציא לו מצכלו ואיך לא גרס זאת שישפר מעשיו, וכן אס ידע רשב"ג שצכיצוד אצ שלו יש את המצרון של כלים צואים למה צצאמת לא לצש צגדי צמודות, האס אחרי כל השתדלותו צכיצוד אצ האס לא יכל גם לקנות צגדי צמודות שישמשו אותו צעת כיצוד צציו אלא דהענין של צגדי צמודות וכלים צואים הס לא רק ענין של צגד מלוכלך או נקי אלא יש צזה כוונה רוחנית, דלכאורה יש שני צופנים איך להתנהג עם צציו או רצו דאפשר להראות רק המעשים טוצים או אפשר להראות את האני האמיתי ולכל אחד מהס יש מצרון ומעלה, דאס יראה רק מעשיו הטוצים או אכן לאציו יהיה יותר נחת כי יחשוב צנו לצן הגון וכו' אצל אז גם לא יידע האצ איזה דצר מוסר ואיזה מיקון נצרך לצנו, אצל אס יראה לאציו ורצו את מצצו האמיתי שזה צחינת כלים צואים או צצאמת לאצ יהיה עגמת נפש ממצצ צנו אצל יידע מה לומר לו צכדי שיתקן מעשיו, ולזה התכוין רשב"ג דעשיו גרס לאציו יותר נחת צכיצודו אצל אני רשב"ג לא מוכן לוותר על מצצני צרוחניות ואני נכנס לללל תחפושת ורועה שצצני יראה אותי צכלים צואים צכדי שיוכל לתקני.

(וכידוע אצרתו של הרה"ק ר' אשר נוסטולין על חסידים דהיום שחם כחיילי חינור ולה"ק לייבוענע קאזאקן שכשצאנו נסענו לרבי אז הראינו רק את החסרונות שלנו בכי שהרבי יתקן אותנו ואילו את מצעשינו הטובים הסתרתנו כי הרבי הוא לא הקב"ה ולא הוא הנותן שכר ועונש ואילו החסידים דהיום ננסים להסתיר הרע ולהראות רק הטוב)

וצזה נוכל להצין דלכאורה עד כאן הוסצר למה לא ראה יצחק את רשעתו של עשיו

אצל אינו מוצן איך לא ראה את צדקתו של יעקב ואיך הסתיר יעקב עצמו מצציו האס חלילה עצר עצירה תמיד לפני שנכנס אל צציו, וצכלל מה הענין של להסתיר עצמו מצציו.

אלא דהסיצה להסתירה אפשר להצין לפי המאמר דלעיל מהיהודי הקדוש זי"ע וגם מצאמתו של הרה"ק מצטולין זי"ע שזה כי רצה לקצל מוסר מצציו ולא תחמאות, צכדי להשתלות יותר ויותר כמו רשב"ג שנכנס צכלים צואים וכפי ששמענו ענין זה אצל צדיקים

עובדא שהיה אצל הרה"ק מוקאצניץ שבילדותו רצה ללכת ללמוד בביהכ"ד אחר הדלקת נרות תנוכה

ואציו פחד שייצטרף שם למושחקים בקארטין אז נתן לו ואמר שכשיסתיים הנר שיבוא הביתה, והנר דלק הרבה יותר מוצרגיל וכשהגיע הביתה אז

אציו חכה אותו כי חשב שצשאר אחר שנגמר הנר ליצחק עם האחרים בקארטין, ואמר הרה"ק מוקאצניץ שאם היה אומר לאציו שהנר דלק עד עתה היה מואמין לו, אבל לא רצה להפסיד המוסר והחכמה של אציו וכן מוספר על השפת אמת שלמוד פעם עם צבירו עד הבוקר ואז קרא קר"ש וחלך לנוח נועט, וסציו החידושי הר"י"ם לא ידע שרק לפני כשעה נכנס לישון, העיר אותו ואמר לו מוסר לנוח קם כ"כ מואחר ולא מושכים ללמוד והשפת אמת לא ענה כלום

ושאל אותו צבירו לנוח לא אמר לסבו שלמוד עד לפני כשעה? אז ענה לו השפת אמת שלא רצה להפסיד את המוסר של סבו (והביא ראי' מוצני גד וראובן)

ולהענין איך הסתיר עצמו אפשר לפרש עם העוצדא שהיה אצל הרה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ שפעם אחד צא החוזה לעירו ויצא עם הקהל חוץ לעיר לקראת החוזה אצל הזהיר את כולם לא לומר לחוזה שהוא הרצי, ואכן כשנפגשו עם החוזה חוץ לעיר נתן החוזה שלום לר' מרדכי צין השאר ולא הכירו ורק כשהגיעו לעיר ונכנס החוזה לצית ר' מרדכי ושאל היכן הוא אז הצציעו לו לכיוונו של ר' מרדכי והציב החוזה צפליוצה שהצליח להסתמר ממנו ולכאורה איך הצליח להסתיר עצמו מהחוזה אלא צצריך להיות ר' מרדכי מקרעמניץ צכדי לוכל להסתמר מהחוזה וצזה פירש רצינו זצ"ל את הענין כשרחל גנצה התרפים איך לא ידע יעקב שהיא הגנצת אלא שרחל צגדלותה יכלה להסתיר עצמה וזה הפי' ולא ידע יעקב והסיצה היא כי רחל גנצתס ואס היה גנצ אחר אז לא היה יכול להסתיר מיעקב

וצזה יוצן הענין איך יתכן שיצחק לא ראה עד עתה את רשעותו של עשיו וצדקתו של יעקב, שרק כעת כשרצו מהשמים שיעקב אע"ה יקצל את הצרכות, לכן הרגיש עם יעקב ריח גן עדן ואצל עשיו ראה גיהנס פתוחה תחתיו.

וכעת נחזור לפרש לפי המפרשים האחרים שיצחק כן ידע את מצצ צציו וא"כ האיך יתכן שקירצ יותר את עשיו הרשע ורצה לתת לו את הצרכות הנפלצות האלו ולא לצנו הצדיק יעקב,

ונקדים צקצרה כמה דקדוקים שהיה לי צפרשה זו,

א) כשרצקה הלכה לדרוש את ה' צצית מדרשו של סס, נאמר לה שני גויס צצטנך ושני לצמים ממעיך יפרדו ולאוס מלאוס יצמך ורצ יעצד צעיר ע"כ, וצ"צ איך רצה יצחק לתת את הצרכות והצדנות לעשיו צנו הגדול כשנאמר לרצקה מפי ה' שרצ יעצד צעיר?

ב) וידו צוחות צעקב עשיו ולכאורה הרי כולם שואלים מילל עשיו רצה לצאת לע"ז אצל יעקב למה רצה לצאת הרי צמעני אמו היה מלאך שלמדו תורה אלא שלא רצה להיות ציסיצה אחת עם עשיו וכעת סוף סוף עשיו יוצא והנה יעקב מחזיק צעקבו ולא מוצן למה,

ג) ואוכל מכל פירש"י מכל טעמים שצקשתי לטעום טעמתי צו, מה הטעמים שרצה יצחק להרגיש, ולמה חרד מזה? כי מהלשון משמע שזה חלק מהדצר שחרד ממנו,

ד) וצעיקר מה סצר צתחילה וצמסקנל ולמה התנה זאת צוהיה כאשר תריד?

ואנסה את חלקי לפרש צדרך דרוש דהנה מדתו של יצחק היה גצורה וענין של פחד יצחק

(שמועתי מוהאדמו"ר מנטאלנא שליט"א (אני זוכר את כל הפרטים אבל זה תוכן הסיפור) להבין מזה גדול הפחד אצל אחד שהוא אפילו רק בבחינת פחד יצחק, שאבי זקינו שהיה אדמו"ר מנטאלנא באר"ב שכשהיה צריך לברוח מרוסיה מוחמת רדיפות הקומוניסטים הגיע לווינה וחיכה בדעתו האם לנסוע לאר"ב או למוקום אחר וחשב להתיעץ עם האדמו"ר ה"פחד יצחק" מבוויאן שהתגורר בעת ההוא בווינה (כמו הרבה אדמו"רים בין שני מלחמות העולם) וכשרצה להיכנס ראה שיש קהל עצום שנומתין להיכנס והבין מוהאנשים שלוקח לפעמים כמה ימים עד שמוציאים להיכנס לקודש פנימה והיות שאצה עליו הדרך לכן יעצו לו הגבאים שהיות שהוא בנש"ק נכד לגזע טשערנאביל אז יעמוד ליד הבית בשעה שה"פחד יצחק" נוהג לנסוע עם מרכבתו כל יום לשאוף אויר ואז היות שהוא בנש"ק יתנו לו לנסוע יחד על המרכבה ואז יוכל להתיעץ עמו וסיפר לבנו ה"ה אדמו"ר מנטאלנא זצ"ל שכל זמן הנסיעה ישב בפחד ובמורא ולא העיז לפתוח פיו, וכיוון שראה כך אז למחרתו עבר בין הרבה אנשים אחר התפילה ונפרד ממונו בלא שהתיעץ עמו ונסע לאר"ב

ולא שהיה פחדן מוטבע, אלא החיפך כמו ששמוע מוזקינו האדמו"ר מנטאלנא זצ"ל עובדא שהיה עם אביו בעת מגורו באר"ב לפני מלחמת העולם השני שיום אחד פנה אליו אביו שהיה אז האדמו"ר מנטאלנא ואמר לו: שראה בעיתון שהגיע לעירם דבר שנקרא כיום בלע"ז "לונה פארק" שזה כל מיני כלי שעשועים (מתקני נושחקים) וזה היה בזמנו דבר חדוש ומופלא ויש שכוח שני מיני מתקנים שאף אחד לא מעיז לעלות עליהם ואחד מהם זה לגלגל ענק בגובהו כמה קומות ומחובר אליו כסאות שמועלים את היושבים עליהם לגובה הגלגל ובגלל שזה היה דבר חדש שלא ראו לפני כן אז אף אחד לא מעיז לעלות לגלגל הזה ולכן הגלגל לא מופעל ואז פנה אביו אליו ואמר לו בוא נלך ללונה הפארק הזה וסיפר האדמו"ר מנטאלנא שהתבייש ואמר לאביו שאף יסתכלו החסידים על זה שאדמו"ר הולך ללונה פארק וענה לו אביו שאם לא תספר לא יידעו על כך וכן הלך עם אביו ללונה פארק וכיד כשהגיעו פנו למושרד שמוכר את הכרטיסים למתקנים וביקש לקנות כרטיס לגלגל הענק, אז ענו לו שהגלגל לא מופעל כי אף אחד עדיין לא רצה לעלות עליו וכן עתה לא יכולים למכור לו כרטיס כי לא כדאי להם להפעילו בשביל כרטיס אחד אלא מניעוים של 20 כרטיסים, אז אביו קנה 20 כרטיסים בכדי לעלות לבדו על הגלגל הענק,

וכשנדוע ברחבי הלונה פארק שאחד הולך לעלות על הגלגל מיד התאספו מאות אנשים נכח רחבי הלונה פארק לחזות לראשונה בחייהם בדבר זה, ואביו עלה על הגלגל וכשהגיע לגובה הגלגל ומאות אנשים עומדים מסביב יצופים בו, אז יצעק אביו בקול גדול "שמוע ישראל" והוסיף בלשון האנגלית שהוא מופחד רק מבורא כל עולמים וכי שמופחד מבורא כל העולמים אינו מופחד מושום דבר זולתו, והיה בזה קידוש השם גדול כי למחרתו התפרסם בכל העיתונים על עוז רוחו ואומץ לבו של האדמו"ר מנטאלנא ותוכן הכרזתו באמונתו בקוב"ה

ובכל זאת אביו זה שלא פחד מושום דבר לא העיז לפצות פה בנוכחות הפחד יצחק מבוויאן)

ולכאורה היה מציט צעשיו, צעיניו הקדושות והיה מרק צו צעשו פחד עלום והיה צורת לכל הרוחות, וזה הדבר שיחמק ניסה למנוע (והרי צעל מדות הכוונה שהוא צע"צ על מדותיו ומשתמש צו רק לעבודת ה', כי אחרת זה טבע) דהרי לא הרי צמור כהלכה שאינו זקוק למתנות עבור לימודו לכן שחלילה ירד מהדרך ואם נגיד לו מוסר יצרח חלילה ויאבד לעולם לכן הדרך להעצים כל דבר טוב

אפילו קטן שעשה צדדי שיחשק לעשות טוב וכמו"כ להצטייח לו צרכות ומתנות ולהראות לו אהבה צדדי לקרצו, וכפי שראיתי צד"ת מרבינו אדמו"ר הגה"ק מנאנו השפ"ח ז"ל שפירוש ענין זה ע"פ מה שידוע מספה"ק דמי שרצה להוכיח את החוטא אסור לו להוכיח מחמת שנאה כי אז ח"ו יפול הנופל עוד יותר, רק צריך ההוכחה להיות ע"ד אהרן הכהן שהיה אוהב את הצריזות ומקרבן לתורה שעי" אהבה וחיבה הלכה להוציא את הרע מתוכו ולקרצו לתורה עד שנעשה לכולו טוב וכמו שיהיה לאיש צן יחיד שיהיה חלילה חולה במחלה מסוכנת אז ישנא את המחלה שנאת מוות אבל את בנו אוהב יותר מנפשו כך צריך הצדיק המוכיח לשנוא את העצירה שנאה מוחלטת ולשים נפשו צכפו להרחיקו מהנפש הישראלית ואדרבה צשעה שרצה לטהר אותו אז צריך לקרצו אליו ולהתקשר איתו נפש צנפיש ואז יוכל לעשות לו טובה, וזה הדרך של תלמידי הצעש"ט הקדוש ז"ע.

וזה היה הענין אלל יחמק אצינו כאשר ראה את מעשיו הרעים של עשיו בנו חשש שלא יאבד כליל ח"ו ורצה להציל ממנו מה שאפשר עדיין להציל ולכן קרצו צאהבה כדי להעלות את הנצויות הקדושות אשר צקרצו שלא יפלו לגמרי לתוך הטומאה (ומאריך רבינו צענין שאמר הרה"ק מקווינץ ומוסיף שהמצינים צפנימיות מצינים גם למה אמרו צלשון לע"ז) וממשיך רבינו שזה גם היה ענין הצרכות ע"פ מה שאמר הרה"ק החוזה מלוצבלין דהצדיק יכול להשפיע פרנסה ממקום גבוה כ"כ עד שנמשך ציחד אמתה השפעת קדושה (וכמו צביאר הנאמר צרכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה) ומציא הסיפור שהרה"ק מרודניק ראה שהד"ח העיר לאדם שהציא לו קוויטל, ושאלו למה לא כתב צקשה על פרנסה, וענה האיש צבאלול ציקש רק על רוחניות, וענה הד"ח שפרנסה כולל כל הנצרך לאדם צרוחניות וצגשמייות (והוסיף רבינו שצזה מוצן למה אומרים צצבת רועינו זוינו ולא אומרים מפרנסינו) וזה היה כוונת יחמק להשפיע לעשו פרנסה ממקום גבוה כ"כ עד שהשפע יזכך אותו צגלל גדול קדושת המקום שממנו שופעת ויגביה אותו משאלו תחתית וזה שאה"כ ואצרכך לפני ה' דייקא וצזה יומתק דרשת חז"ל וירח את ריח צגדיו א"ת צגדיו אלל צוגדיו דיחמק הריח ריח צגדיו וראה שגם ממנו עמידים ללאת צוגדים שגם הם יצטרכו לחיקון הנ"ל ע"י השפעת הצרכה מלפני ה' ומאריך שם רבינו צאצרכות נפלאה.

ולפי זה יתכן להסציר שהרי כשרצקה הלכה לדרוש את ה' אמרו לה שרצ יעצד צעיר וצבר שאומרים צצית המדרש, הרי לא נשאר סוד ולכן רצקה ויחמק ויעקב ידעו מזה אבל עשיו לא נכנס לציה"מד לכן לא ידע מדבר זה ולכן חשב יחמק שציון צצמיילא הצכור יעצוד לצעיר אז צכדי לקרצ את עשיו אמתן לו את כל הצרכות וצענ"ס כיון שמה שקנה עבד קנה רבו הרי צמיילא יהיה הכל של יעקב אמנס כיון שאמר לו הוי גציר לאחיק וכנראה שלא התכוין ליעקב אבל עדיין הוסיף ואמר לו ויתן לך אלוקים וכפי" רש"י רק צדין אס יהא ראוי, וצאופן מזה הצין שזה כמוצן יהיה של יעקב ולכן כשנוכח שנתן את הצרכה ליעקב נחרד חרדה גדולה א' דיעקב הרי ידע שרצ יעצוד צעיר אז למה הפריע לו צעבודת הקירוב של עשיו הרי ממיילא הכל יהיה שלו כי הרי ורצ יעצד צעיר

וז' חרד שהרי צריך צאלוקים שרק ע"פ דין וכשיהיה ראוי והרי ידע שיגיע זמן שצני ישראל לא יהיו ראויים וג' הענין של ואוכל מכל שחרד שהרי יעקב הביא שני גדיים והסביר רש"י שהיה קרבן פסח וקרבן חגיגה וזה הטעמים שרצה יחזק להרגיש וכעת נזהל ונחרד שהרי עשיו הזכור והעבודה כשרה רק בצבורים, ואיך הקריב יעקב קרבנות

אבל כששמע שעשיו אומר את זכורתי לקח, אז הבין שכעת הרצו יעבד לעיר אומר שיעקב מסר נפשו שכעת הגזירה עליו ובעיקר שהעבודה של הזכורה לא יהיה צדי עשיו הרשע, והוא הראוי להקריב הקרבנות בזמנתו, ולכן גם אחו זעקב עשו ורצה ללכת ראשון, צדי שיהיה הזכור, ונחפעל מאוד מהמסירות נפש שלו וחפץ שהזכרה ישר לזרעו תמיד גם כשלא יהיו צמנצ של יעקב כעת (כמדורש וירח את ריח בגדיו אל תקרי בגדיו אלא בגדיו אבל ראה שגם הזוגדים מזרעו של יעקב כשיגיע ענין של מסירת נפש ומסרו נפשם) ורצה שגם אז יהיה להם זכרה שהרי גם צמנצ הכי נחות עדיין הם יותר ראויים מצני עשיו הרשע

לכן המתיק את הגזירה של "ורצ יעבד לעיר" וצדדא מחתא גם את ה"אלוקים" שרק כשהם ראויים מצד הדין, והמתיק שהגזירה יהיה רק כאשר תריד, וגם אז רק כשיהיה ח"ו פריקת עול בשמחה ולא בצער ועגמ"ג.

והכוונה כפי שפי' הרצי מלובלין ז"ע, שוהיה כאשר תריד שהרי "והיה" הוא לשון שמחה ומה שייך שמחה זכאשר תריד אלא הכוונה, שרק כאשר ה"תריד" יהיה ח"ו מתוך שמחה ולא מתוך אונס וכוד הגלות, ומצטער על כך.

והרי חלקו יעקב ועשיו צ' עולמות ומה שייכות יעקב לזכרות האלו שהם עולם הזה וזה אפשר לומר גם כמו שהבאנו לעיל בשם הד"ח שפרנסה ממקור עליון כלול גם רוחניות, וההסבר שצריך את חלק העוה"ז הוא כי הם לא השכר על הפעולה אלא הכלים צדי שיהא אפשרי ללמוד ולקיים את מצוות השם, כפי שמבאר בספה"ק "מאור עיניים" שהיו מריצים, שכל אחד חפץ גם בחלק של השני שעשיו מוצן שרצה הכל, אבל למה יעקב רצה עוה"ז אלא שידע שיגיעו זמנים שצניו לא יוכלו לעבוד את השם בלי עוה"ז, וזה נראה לי ההסבר למה אחו זעקב עשיו שהכוונה שאמנם אני רציתי רק עולם הזה אבל לחלק שנצרך לעבודת השם גם העוה"ז שייך ליעקב, וכן ידוע הסיפור שהרצי ר' מענדלי מרימנוב ז"ע היה מספר בקציעות (מוצא להלן בצריכות) על יעקב ועשיו עם הישיבה והסוס והעגלה וזה כפי הענין דלעיל שרצה שגם העגלה מציא לו תועלת לעבודת השם אז השאיר זאת לעצמו.

(וזה גם הענין צרש"י וצו שיאלו מהמערה ושרפו הכל כי לא הבינו מה הוצרך צוה"ז שהם עמנם לא היו זקוקים לזה וכשיאלו צשנית וראו את הזקן עם צ' ההדסים, וכשהסביר להם שזה לצורך שנת ראו שנצרך עוה"ז ליהודים כשהם לצורך עבודת השם

וכדאי הוא ר' שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק שכעת שזה ממש שעת דחק, והגזירות והצרות מתרבות מצית ומחוק, אבל כדאי הוא ר' שמעון לסמוך עליו, וזכותו יעמוד לנו ללכת ממרחב למי"ר)

ויעזור הש"ת שיושפע לנו שפע רב, ויהיה לנו כל האטרקומינו צריות גדול, כי הרי גם דברי העוה"ז, נצרך לנו צדי שנוכל לקיים תורה ומצוות, ולגדל צנינו צדרך אצומינו, ולהקיים צמים נאמנים בישראל, ובכלל שצומנינו צדורות החלשים, כשיש חלילה צמנצ בגשמיות, זה גורם לאיצוד הדעת, ולקושי גדול צעסק המורה ומצוות, ואי אפשר לקיים ת"ת וישיבות וכו' ללא ממון, לכן צאופן זה, הגשמיות נכלל בחלק העוה"ז צשחלקו של יעקב,

ויתן לנו מטל השמים ומשמני הארץ ורצ דגן ופירש, וצמורה נוכח להמשך הצרכה "יעבדוך עמים וישתחוו לך לאמים, צציאת גואל צדק צצ"א

***

הרה"ק החקל יצחק מספיעקא ז"ע היה מספר בכל שנה בפרשת תולדות בשם הרה"ק ר' מנחם מענדל מרימנוב ז"ע, תואר חלוקת יעקב ועשיו, איך שבחר יעקב אבינו בעוה"ב ועשיו בחר בעוה"ז:

ויגדלו הנערים והסכימו שניהם לחלוק ביניהם נחלת שני עולמות, יעקב לקח לחלקו את עוה"ב ועשיו לקח את העוה"ז.

והנה יעקב איש תם יושב אוהלים הקים ישיבה גדולה ונתאספו סביבו עדרים עדרים תלמידים מוקשיבים לקולו, ויעקב אבינו היה הראש ישיבה ולמד עמהם תורה

ויהי עשיו איש יודע ציד איש שדה נסע בסוס ועגלה מיער למדבר וקשתו דרוכה במתניו, ליצוד ציד להביא חיות בהמות ועופות. ויהי היום ועשיו נסע ביער ליצוד ציד ותסטה עגלתו מדרך המלך והלך ותעה בין עצי היער ולא היה יכול למוצא דרכו, והיה אז ימות החורף השלג והכפור כיסה את פני הארץ, וילך עשיו ויתעה שלשת ימים וגם אכלו וצידו אשר לקח עמו כלה ונגמר, ויהי עשיו עיף צמא ורעב, ושיניו דא לדא נקשן מן הקור והכפור.

ויהי ביום השלישי לעת ערב ויהי השמש באה ועלטה היה, ויטפס עשיו על עץ גבוה לראות אם יראה מנרחק איזה מקום ישוב, והנה נראה לו איזה אור מתנוצץ מרחוק, וישמח עשיו בלבו, כי מקום שיש בו אור הוא ודאי מקום ישוב בני אדם,

ויעל עשיו על עגלתו וינהיג בעצלתיים את סוסו העיף והרעב וילך הלך ונסוע ויבוא עשיו מן השדה והוא עיף ורעב וצמא ורועד מקור, עד אשר הגיע למקום האור, שהיתה בית מדרשו של יעקב אבינו.

והגיע עשיו לשם וירא והנה בנין גדול ויפתח את הדלת בשארית כוחותיו ונכנסת לתוך בית המדרש המואר באור גדול ומחומם בחום נעים ונוי נפל ארצה בחולשת אונים.

וכאשר ראו בני הישיבה אדם נופל בשער הדלת כחור ורצו אליו להקימו ולעוררו וישאו אותו אל חדר אחד ויחמו לו חמין ונתנו לו לאכול ולשתות עד אשר שבה נפשו אליו קצת, ויהי אחר שישבה רוחו אליו, שאלו אותו התלמידים מה שצנו ויגד להם כי הוא עשיו □ אחיו של ראש הישיבה, ויבואו ויגידו ליעקב שאחיו נביצא בישיבה, ויצוה יעקב אבינו שיתנו לו כל חפצו נאכל ומשתה וכסות נקיה ומטה מוצעת,

ויהי כעבור שעה או שעתיים שבו לעשו כוחותיו, ונכנס לביהמ"ד לראות מעשי אחיו, וראה ישיבה גדולה, ובו יושבים מואת תלמידים ושותים ביצמא את דברי ראש הישיבה אשר דורש שיעור עמוק, ואחו אז באמצע התוס' בסוגיא ד"היתה לה שעת הכושר" שבמס' בבא קמא פרק מרובה דף ע"ז ע"א שיש בו שורה אחת גמרא ועמוד שלם תוס'.

ויתן עשיו עד אחר השיעור, ויהי כאשר הושיט לו יעקב את ידו לשלום אחר השיעור, ויפתח עשיו את פיו בטענות ותביעות "הנה הסכמנו בינינו שאתה תקח עוה"ב ואני אקח את העוה"ז, והנה אני עוה"ב בודאי שאין לי, ואילו היה לי לפחות עוה"ז כי עתה החרשתי אך דא עקא שאף עוה"ז

ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק (כה, יט).

הכלל, כמיצ צמורה (לעיל כא, יב) 'כי ציחק יקרא לך זרע', אף על פי שגם ישמעאל נולד מאברהם, אף על פי כן השתלשלות האצות היא אם צנו יהיה לדיק יהיה נקרא זרעו, ואם לאו אינו נקרא זרעו. אף מהאצות ואילך אינו כן, רק אצ המוליד צן, הצן הוא זרע האב, ואין לדיק לעשות שום פעולה שיהיה נקרא זרע האב. אבל אצל האצות השתלשלות שלהם לא היה כן, רק אם יהיה לדיק יהיה נקרא זרע האב, ואם לאו אינו נקרא זרע האב, ונמלא הצן לדיק לעשות פעולה שיהיה נקרא זרע האב, דהיינו שיהיה לדיק, ו'תולדה' היא לשון פעולה. והוה הרמז בפסוק 'אלה תולדות יצחק, פירוש יצחק עשה פעולה שיהיה נקרא 'צן אברהם', זרע אברהם. והצן:

***

ויעתר לו ה' ותהר רבקה אשתו (כה, כא)

ופירש' ו'ל, לו ולא לה, לפי שאינו דומה תפילת לדיק צן לדיק לתפילת לדיק צן רשע (ומקורו צימות סד).

המפרשים עמדו בזה לפרש מדוע התקבלה תפילתו של יצחק ולא זו של רבקה, והרי הסבא נותנת שמעלה גדולה לתפילת צן הרשע מצן הדיק המתפלל, שזה דרכו סלולה לו מאצותיו ומהם הוא מורגל לעשות הטוב והישר ואינו אלא כחור לירשת אצותיו, משא"כ צנו של הרשע הצא לחסות צלל כנפי השכינה עליו לכבוש דרך חדשה ובעצמו לפלס נתיב צו יהלך, וא"כ מדוע לא היתה תפילת רבקה חשובה יותר כדי שתתקבל.

הרה"ק רבי יחזקאל מדעש ז"ע מציא צפירו 'כנסת יחזקאל' מוקינו הרה"ק רבי מנחם מנדל צעל המעגלי דק' ז"ע, שאמנם צשמים יש חציבות מיוחדת לאלו שמאצותיהם ירשו רק יצר הרע ומעצמם התהפכו לטוב, איצרא דלתפילה רצויה צעינן ענוה ושפלות הרוח שהם סגולה מיוחדת לתפילות שיתקבלו, כמאמר דוד המלך ע"ה (מהלים קב, א) "תפלה לעני כי יעטוף ולפני ה' ישפוך שיחו", ואינה דומה תפילה בהכנעה לתפילה צלל הכנעה.

ולכן בתפילת הדיק צן רשע דלין לו מדת הענוה, כי הרי יחשוב צללו שלו ראוי תהילה מחמת שמעצמו השיג מדרגותיו בעבודת ה', לעומתם צני הדיקים, יתאוננו תמיד על מצבם ועל ריחוקם מאותה קרבת אלוקים שהיתה מורגשת אצל אציהם, וידעו שלמדריגת אציהם עדיין לא הגיעו, ואף את המעשים הטובים שכבר עשו יקפזו לזכותם וכוחו של מולידם, ומגרמיהו לית להו ולא מיד, ויפה כוחם רק מכת האב. ומשי"ה צואם לעמוד בתפילה יתמלאו צושה ממעשי ידיהם, צחושצם שאין מעשיהם נחשבים מאומה צמרור, ותפילה כזו מתוך לב נשבר היא רצויה מאד לפני אדון כל.

דמותם של זקני הגה"ק רבי איציקל מהמבורג והגאון בעל 'מהר"ם טיקטין' ז"ע, ממילא ידעתי שה'אלעזר ברנפצ'ן אינו אלא לחם חסד ואינו מגיע לי כלל ועיקר (מובא בעטרת ישועה' פרשת שמות ד"ה ויאחזו בני ישראל).

בספר 'סיפורי חסידים' מביא עובדא, על החסיד המפורסם רבי שמואל מקאריב זצ"ל (מחשובי תלמידי הרה"ק ה'חזוה' מלובלין ז"ע), שהיה עני מרוד וקבלה היתה בידו שלא לבקש עזרה מבשר דם, ורק כאשר ישלחו אנשים רחמינם מרצונם הטוב לאכול ולשתות אזי יקבל מהם. שנה אחת בערב פסח לא היתה הפרוטה מצויה בפיסה, ולא מצא כסף לקנות אף מצוית מצה וארבע כוסות, ומ"מ לא רצה לעבור ולהפר קבלתו, ולכן לא הלך לבקש מתנת איש, וכך התקרב ימי החג ובביתו אין כל.

אין לי כי אני צריך לנדוד ולנסוע בעגלתי מיערות למדבריות ומקומות סכנה לצד חיות, ופעמים רבות אני בא לידי סכנת מות, והנה אנכי הולך למות מרעב ומצמא קור וחום, והנה אתה לקחת לך במרמזה את עוה"ה, אתה יושב לך בבנין גדול עם תלמידים המקשיבים לקולך כושעשעשים בריתתא דאורייתא וכל הגה היוצא כופך יעשה, והבית חם בימות הגשמים ומצונן בימות החמה, ויש כאן לאכול ולשתות בהרחבה לא תחסר כל בה, ואיה היושר?

ויען יעקב ויאמר לעשו שמועני צודק הגך בכל טענותיך לו יהי כדברך בא ונתחלף בינינו, אתה נתן לי את סוסך ועגלתך ואני מוסר לך ברגע זה את הנחגת הישיבה עם כל התלמידים.

ויקח יעקב את הסוס והעגלה ויסע נושא, והשאיר את הישיבה בידי עשו, ויהי כוכחת הכותינו התלמידים שיבא עשו וימשיך את השיעור בתוס' הגי'ל, אך עשו השתמט בתואנות שונות, יומא קמא לא אמר להו ולא מידי נושא חולשא דאורחא וביום השני טען שעדיין צריך להכין לעצמו השיעור וכן ביום השלישי וכו' ובנתיים הניח את עצמו להשתמש ע"י התלמידים שייבאו לו כל מועדים ואוכל.

ויהי כי עברו כמה ימים, והבינו התלמידים שעשו אינו יכול לומר שיעור לפניהם ולכן נושטמט באמותלאות שונות, התחילו התלמידים לעזוב את הישיבה אחד אחד מודלת צדדית, כדי שלא יבחין עשו. ויוצאו את יעקב בעיר הסמוכה יושב בביהמ"ד ולומר, ונתלקטו שוב סביבו לשמוע לקח מפי.

ונמנו התלמידים וגמרו בינם לבין עצמם לעזוב את עשו, ומדי יום ביומו נתרוקן הבנין יותר ויותר, עד שאחר כמה ימים לא נשאר בו עד אחד, וכיון שלא היו שם התלמידים, הפסיקו להאיר ולחמם המקום וגם אוכל ומשקה לא ניתן עוד, ויותר שוב עשו לבדו בבנין הישיבה רעב וצמא ורועד כוקר, ויחשוב עשו בלבו הלא טוב היה לי יותר בעת שרכבתי על הסוס ועגלתי לצד ציד להביא, וחפון לחלף שוב עם יעקב, ויצא עשו מן הבנין סר וזעף ברעב ובעמא ובחוסר כל, עד שמוצא את בית מדרשו של יעקב.

ויהי בבואו שכוח נגש עשו אל יעקב, ואמר לו: אל נא תהי כוריבה בינינו כי אנשים אחים אנחנו, הנני רוצה לחזור מן המקח, תן לי הסוס והעגלה, והישיבה קח לך, ויען יעקב לעשיו: אך בזאת אני נאות לך לחזיק את הישיבה, אם תשאיר אצלי את סוסך ועגלתך אשר נתת לי, כי את הנעשה אין להשיב, וישאיר עשו שם את הסוס והעגלה וילך נושא ריקים.

כן היה ויהי רבי מנחם מענדל מרימנוב ז"ע מספר, ובזואי דבריו עמוקים וגניזין טמירין, ואיש תבונות ילנה.

***

פעם בר"ח כסלו כשהקיץ הרה"ק הכוגיד מוטשערנאביל זצוק"ל, אמר שהיה בעולם העליון וראה שם רעש גדול, ושאל מה היום מיומים, אמרו לו שהיום ר"ח כסלו הוא בחינת יו"פ, והוא יום כוחילה וסליחה וכפרה לישראל, יען שחנכה הוא הגמור, כותחילה ההארה כבר כותחילת החודש.

***

יש מעלה בצדיק שיש לו אבות צדיקים וקדושים, שלעולם אינו מתגאה בעבודתו בידוע העבודות הגדולות שהשקיעו אבותיו בעבודתם. ויבואר ע"פ מעשה שהיה ביהודי פשוט ששאל להרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ ז"ע שיבאר לו מה תועלת יש לו לאדם בזכות אבות, והשיב בדבר צחות כדרכו "דער חילוק איז דער גלעזעל בראנפען..." (ההבדל הוא בשתיית הכוסית י"ש...), כלומר שכאשר האדם קם בשעות המוקדמות לפנות בוקר ומתחיל עבודתו הק' בהתלהבות ובשמחה עד התפילה, ואז מתפלל ושופך את לבו אל ה' כבן המתחטא לפני אביו בתחנונים וברגש, והנה כשגומר ומסיים את תפילתו ומציעים לו כוס י"ש פמנה החסידים חושב בלבו שאכן מגיע לו קצת י"ש, שהרי סו"ס הינו רק בשר דם ואם כ"כ השקיע בעבודת בוראו ראוי הוא גם גופו הגשמי לקצת קורת רוח, אך אני שידוע שעל אף כל עבודתי אינני מגיע לנגיעה קטנה בעבודתם של אבותי הק', כי מיד עומדים מול עיני

ומש"ה נעמר ה' לו ולא לה כי יחזק אצינו ידע שאין מעשיו הטובים נחשבים למאומה נגד גדול עבודתו של אברהם, לכן לא חשב לרגע שמדינה ראוי הוא שיתקבל תפילתו ומפני כן התפלל בלב נשבר וציקש מתנת חנם, אולם רבקה שלא התפללה בענווה כי כשל יחזק הרי עזדה להגיע לגדול מדריגותיה, ולכן לא נתקבלו תפילותיה כי תפילה שמתפלל האדם מתוך ענווה יש בה סגולה מיוחדת שיתקבלו קמיה מלכו של עולם. (מפי ספרים וסופרים)

***

ויעתר יצוק לה' לנוכח אשתו (כה, כא).

או יוצא, כי יחזק בקש זכות אשתו, כי הוא חשב בעצמו שאינו כדאי שיעתר לו ה' בזכותו, רק חשב שיעתר לו ה' בזכות רבקה, וזהו ויעתר יחזק לה' לנוכח אשתו דייקא. וזהו שפירש רש"י: ויעתר לו, לו ולא לה, לפי שאינו דומה וכו' לפיכך לו ולא לה. ולכאורה מה שפירש 'לפיכך לו ולא לה' מיותר. והנראה, דרש"י בא להשמיענו, כי כאשר כתבנו שיחזק בקש זכות רבקה ולא בזכותו, ונמצא כשהשם יתברך שמע לתפילתו כנאמר ויעתר לו ה', הוה אמינא שנעמר לו כאשר ציקש זכות רבקה ולא בזכותו, לזה פירש ויעתר לו ה', לפי שאינו דומה וכו' לפיכך לו ולא לה, כלומר מה שנעמר לו ה', לו דייקא, הכל בזכותו, ולא בזכותה ככוונתו: (קדוש לו)

***

ויתרוצו הבנים בקרבה (כה, כב).

וצרש"י מתרוממים זה עם זה ומריצים בנחלת שני עולמות. ואיחא במדרש (ילקוט קי) כשהיו יעקב ועשו צמעי אמן אמר לו יעקב לעשו, אחי, שני עולמות לפנינו העוה"ז והעוה"ב, טול אחת העוה"ז ואני אטול העוה"ב וכו', אחת שעה נטל עשו חלקו העוה"ז ויעקב נטל חלקו העוה"ב.

ויש לדקדק וכי אפשר שיעקב לא יהיה לו צעוה"ז כלום, א"כ ח"ו ידח גם מעוה"ז וגם מעוה"ב מחמת קרירות רעזון וכו'. רק שיעקב נטל העוה"ז הנצרך לעוה"ב אכילה ושמיה דירה וכו', ועשו נטל עוה"ז מה שאין נצרך כלל, כגון עדרי כלבים וסוסים וכיוצא.

(הרה"ק המאר עיני ז"ע, מאורי אור)

***

ויתרוצו הבנים בקרבה וגו' (כה, כב).

פירש"י ז"ל מתרוממים זה עם זה ומריצים בנחלת שני עולמות. היינו שיעקב אצינו ע"ה רוצה גם העולם הזה, כדי שיוכל לתקנו גם כן ולהמשיכו לטוב, וכן עשיו להיפוך, לערב בטוב גם כן רע.

(ליקוטי הרי"ם)

***

ויתרוצו הבנים וגו' רוב יעבוד צעיר (כה, כב-כג). שואלים כולם מפני מה נרגעה רבקה בשמועה תשובה זו על שאלתה אם כן למה זה אנכי. השיב רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, הבנים התווכחו כי יצא הראשון ויהיה הבכור, אולם כאשר שמועו זרב יעבוד צעירי שהגדול יהיה מוטעבד לקטן, אף אחד לא רצה להיות הראשון וכך נרגעו הענינים. (גדיל תורה)

***

ויהי עשיו איש יודע ציד איש שדה וגו' (כה, כז).

בשם הה"ק הרר"ב מפרשיסחא זי"ע שאל תחשבו שעשיו הי' נראה כאיכר מגוישם אלא הי' לבוש לבנים ואומר תורה בג' סעודות, ואיחא במדרשות (ירושלמי נדרים פ"ג ה"ח) שלעתיד יבוא עשיו וישב בראש כולם ואין מוחה בידו עד שיבא הקב"ה ובעצמו ישליכהו לחוץ, ואם בעוה"ב שהוא כולו אמות נסתר רשעתו נכשי"כ בעוה"ז שהוא כולו מלא שקרים עאכ"כ

(שיח שרפי קודש)

***

ויהי יצוק את עשיו כי ציד בפיו (כה, כז).

ופרש רש"י שהיה נותן ליד צפיו של יחזק. וקשה כי בשביל ליד כזה אהב יחזק את עשיו, וכי לא היו לו ענדים רצים שיחזק ליד צפיו. אלא יש לפרש, שיחזק אהב אותו בשביל שהיה לו תירוץ צפיו, שבעת שיטען לו הקב"ה בנין חטאו (ע"י שנת פ"ט) ישיב לו הנה גם לי היה זן רשע וזכ"ו אהבתי וקרצתי, ע"כ יכמרו חמתך לרחם על בני ישראל.

(ליקוטי הרי"ם)

***

ויהי עשיו איש יודע ציד וגו', ויהי יצוק את עשיו כי ציד

בפיו וגו' (כה, כז-כח).

פ"א שאל אברך א' לחחי הרי"ט ז"ל, אולי נכון שיעשה לו מוסחר מועט בעת הקעסט ויהי טוב תורה עם ד"א, להתרגל מועט במוסחר, ואמר לו החי הרי"ט ז"ל, כתיב ויהי יחזק את עשיו כי ציד בפיו ופירש"י כיצד מועשרין וכו' והקשה ואם אמות היא, מה בכך ומה נחשב עבודה זאת לעבודת יעקב אע"ה איש תם וישב אהלים בתורה ועבודה. אך הת"י דייחזק סבר אשר יעקב הוא איש בטלן ואינו בקי ברמאות כמיש רש"י איש תם כלבו כן פ"ו ע"ש, וא"כ מה הרבותא אשר עוסק בתורה ועבודה, אבל עשיו הי' סוחר, איש שדה, ואעפ"כ שאל כיצד מועשרין וכו' והי' זאת חשוב לייחזק אבינו יותר מועבודת יעקב כנוגד ולכך כאשר בא עשיו וסיפר לו הערכה שעשה לו יעקב בהברכות אמר ע"ז יחזק אבינו כיון שעכשיו אני רואה שיעקב הוא רמאי יותר מנוך ואעפ"כ לומד בתורה יומם ולילה והוא חשוב יותר מנוך וגם ברוך יהי ודו"ק ודפח"ח:

(שיח שרפי קודש)

***

ויהי יצוק את עשיו כי ציד בפיו ורבקה אהבת את יעקב

(כה, כז)

רצים התקשו זה מדוע העדיף יחזק בזהצמו את עשו יותר מיעקב,

ויהי אחר הדברים האלה בנסעו אל רבו החוה"ו ונכנס אל הקודש, פתח הרבי ואמר: "בוא נחשב ונראה את הסדרים שעשה רבי שמואל, ושלח לו כל מחסוריו בריוח גדול. כאשר הגיע המשלוח שעות ספורות לפני כניסת החג שמח רבי שמואל שמחה גדולה על שיזכה לקיים את מצות היום בדיצה וחודו, ובפרט שזכה לעמוד בקבלתו ולא ביקש נדבה מאיש. לאחר התפילה חזר לביתו במצב רוח מרומם וכך ערך את ליל הסדר במוחות גדולים וגבוהים מאד, והרגיש בנפשו שמעולם לא זכה לערוך סדר כזה. למחרת היום הלך לנח ואיתרמי ליה מילתא שחטפו שינה עמוקה מאד ולא היו יכולים להעירו עד ליל השני סמוך לחצות, וכאשר התעורר בבהלה הוצרך למחר להתפלל תפילת ערבת ובאמירת הגדה ושאר סדרי הלילה כדי שספיק לאכול את האפיקומן לפני חצות (כמנהגו תמיד שהקפיד אף בליל יל"ט שני של גלויות לאכול אפיקומן קודם חצות), ומה מאד התעצב אל לבו על 'סדר' זה שערך בחפזו ומהירות.

הרי יעקב היה יושב אוהל ואיש חס, ואמר הרה"ק רבי שלום מצעלזא ז"ע לפרש כי הנה אחרי שהתכוון יצחק לזרז את עשו בא יעקב במרמה ונטל את הזכרות, ועי"ז לא היה שרי מעלה משטיינים ומקטרגים על דבר השפעה הנשפעת ליעקב מפני שלכתחילה הייתה שפעת הזכרות צריכה להגיע לעשו ועליו לא יקטרגו, וכאשר בא יעקב בהיקס הדעת ונטלם שוב לא יכלו השרים לתת עין רעה בישועה שכבר נעשה מעשה, ונסתם פיהם מלקטרג³, ומכיון שמעשה אבות סימן לבנים יזכו בני ישראל לדורות עולם להיות גאולתם תמיד בהיקס הדעת ובחפזון.

ולפיכך סיבב מסבב כל הסיבות שיאהב יצחק את עשו בכדי שירצה לזרזו בלב שלם וממילא כשיחפזון לזרזו לא יקטרגו שום קטרוג בשמי מרום על דבר הזכרות, ויסקימו גם המשטיינים לזכרות אלו ואז יבא יעקב במרמה לקבל את הזכרות שכולם הסכימו להם. וזכו גם בני ישראל לינק ממקור הזכרות בלי שום עוררין כלל.

ואכן כשהגיעה השעה הראויה לזרז את ישראל גילו לו ליצחק משמים מי הוא יעקב אותו הוא עומד לזרז כדי שיאזיל עליו מהודו, וכך כתיב (כו, כו) "וירח את ריח בגדיו ויזכרהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר זכרו ה' ", וברש"י שם "מלמד שנכנסה עמו ריח גן עדן, ואילו כשנכנס עשו ראה גיהנם פתוחה מתחתיו", ולכן על אף שידע שאת יעקב הוא מזרז הסכים להשפיע עליו שפע זכרות.

ולכן כתיב באהבת יצחק לעשו "ויאהב יצחק" בלשון עבר, שכן הייתה זו אהבה התלויה בדבר ומשצטל דבר בטלה אהבה היינו שאחר שקיבל יעקב את הזכרות נתבטל אהבת יצחק לעשו כי לא היו צריכים עוד לך, אבל ברבקה "ורבקה אהבת את יעקב" בלשון הווה לפי שהייתה אהבתו תקועה בלבה תדיר.

ועפ"ז יבאר דכאשר הלך יעקב לפדן ארם כפל יצחק ושנה עליו בצרכתו כדי שלא יאמרו קיבל יעקב זכרותיו ברמיה וכך אמר לו (כת, ג-ד) "ואל ש-די יצרך אתך ויפרך וירצך והיית לקהל עמים ויתן לך את זכרת אברהם לך ולזרעך אתך לרשתך את ארץ מגריך אשר נתן אלוקים לאברהם", והרי כבר נטל את הזכרות ומדוע איפוא זיכרו שוב, אלא שכעת שנתבטל אהבתו אל עשו ולכן נודע לו גודל רשותו של עשו שגיהנם פתוחה מתחתיו, ולעומת כן התזונן בגודל קדושתו של יעקב אזי זכרו באיחלוא, צידעו שרק הוא ראוי לך (מוצא בספר 'מהר"ש' (קלפהולץ) צפרשטיני).

(מפי ספרים וסופרים)

***

ויאמר אליהם יצחק מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי ותשלזוני מאתכם, ויאמרו ראו ראינו כי היה ה' עמך ונאמר תהי נא וגו' (כו, כו-כוז).

ופרש"י ראו ראינו, ראו באצין ראינו צן. ולכאורה יפלא דלדרכה צדברים אלו שהשיבו ליצחק, דהיינו ראו באצין כי היה ה' עמו,

הגדילו עוד יותר הטענה שטען להם יצחק אצינו ע"ה מדוע באתם אלי ואתם שנאתם אותי ותשלזוני מאתכם, והלא אדרכה אס ראו מכבר אצל אברהם אצינו ע"ה כי היה ה' עמו א"כ מדוע שלחו מאתם את בנו יצחק אצינו ע"ה.

ויש לפרש הכתוב דאצמילך טען ליצחק אצינו ע"ה שאלל אציו אברהם ראו שהיה דרכו בקודש הנהגה של מידת החסד, שקירב כל הערביים וכדו', אבל אצל יצחק אצינו ע"ה ראו הנהגה אחרת הנהגה של מידת הגבורה, פחד יצחק, וסברו הם שדרכו הק' של אברהם אצינו הוא הדרך הכון ולא הדרך הק' של יצחק, ולכן שלחוהו מאתם, אבל א"כ שראו גם אצל יצחק שהיה ה' עמו, חזרו בהם והוכח אללם כי אלו ואלו דברי אלוקים חיים ושניהם דרכם ממקום קדוש יהלכו.

וזהו ראו באצין ראינו צן, שראו את דרך הק' של אציו אברהם שהיה במידת החסד, וגם דרך הק' שלו שהיה בדרך אחרת שהוא מידת הגבורה, וסברו הם שדרכו של אברהם הוא הנכון, וזהו התשובה שלהם לטענתו של יצחק מדוע שלחו אותו מאתם, אבל עכשיו שראינו כי היה ה' עמך, מזה ראינו שאלו ואלו דברי אלוקים חיים, ולכן ונאמר תהי נא אלה ציינו וגו'.

(הרה"ק המגיד מטוריקס ז"ע, מאורי אור)

***

ויעש להם בישתה ויאכלו וישתו (כו, לו).

דהנה שמעתי מכבוד אדמו"ר הרב ממועצות, כאשר אדם עושה חיזה נישואין לבניו, משם באה לו פרנסה. ומלאמי רמו לזה בזה הפרשה "ויעש להם משתה" דהיינו שעושה חתונה לבניו. "ויאכלו וישתו" באה לו פרנסה וכל טוב.

***

ויבאו עבדי יצחק ויגידו לו אודות הבאר אשר זופרו ויאמרו לו בוצאנו מים (כו, לב).

מעשה בכפרי אחד שבא לשאול בעצת רבו הרה"ק ר' צבי הירש מוידויטשוב ז"ע: היות ויש לשכור אצל הארון פלוני בית מלון העומד על פרשת דרכים, שאפשר היה למוצא בו פרנסה ברוח אילו היה שם באר מים, כי אז כל סוחרי בהמות היו מועבירים את בהמותיהם שהם נוזליים לשוק אלמוץ רק דרך שם, מפני שהדרך קצרה, תחת שהם מקיפים את הדרך לדרך ארוכה ששם יש באר מים, אמר לו רבינו עלה והצלה, שכור את בית המלון וחפור שם באר סמוך לו ואחר שתחפור כנוח אמות לעומק, ובאת לשבת אלי, והגדתי לך את אשר תעשה .

הלך האיש ועשה כעצת הרה"ק מוידויטשוב ושכר את בית המלון בתנאים טובים מאוד. מיד התחיל לחפור באר בקרבתו בעומק אמות אחדות ונסע אל הרה"ק מוידויטשוב. אמר לו הרה"ק: חפור עוד מעט בעומק, והנח בחפירה פיתקא שכתוב עליה הפסוק "ויבאו עבדי יצחק ויגידו לו אודות הבאר אשר חפרו ויאמרו לו בוצאנו מים" עשה האיש כמצינת רבו חפר עוד מעט בעומק והניח שם הפיתקא שכתוב עליה הפסוק הנ"ל. מיד התחיל המים לביצבץ ונתמלא כל הבאר מים ונאז היתה הרווחה לכל ערלי

והמו"ל בספר 'באר המים' ציין לפרש בשם הגה"ק רבי חיים בן רבי בצלאל אחי המהר"ל מפראג ז"ע, דכיון שביד יצחק את עשו יזכו בני ישראל לקבל את הברכות בכל מצב שהם נמצאים, כי לעולם היהודי טוב יותר מן הגוי, ואם עשו בדרגתו היה ראוי לברכה ק"ו לבני ישראל שראויים הם לשפע ברכה, ועי"ש עוד שהארץ בזה.

³ וב'בארות המים' להרה"ק רבי צבי הירש הכהן מרימנוב ז"ע כתב, "טעות הוא בידי האנשים הסוברים, כי מה שיצחק בידך ליעקב והאמין כי ביד את עשו כי טעה בזה, וכונתו הייתה לברך את עשו, לא כן הוא הדבר, כי לא שגג בזה, רק הדבר היה מוכרח להיות כן לברך באמת את יעקב ולעלות על מחשבתו את עשו. ומדוע הייתה זאת בהכרח אי אפשר לפרש בשפתים, כי לטובה ופתי לא נוכל להגיד ואסור להגיד לו, ולחכם די ברמיזא". ולדברי מהר"ש מצעלזא ז"ע יתאר היטב, שהוצרך לחשוב שמבדך דוקא את עשו.

הכפר, שישאבו מן הבאר ההוא מים להם ולבהמותם, וכל הסוחרים אשר הוליכו עד עתה את בהמותיהם סחור סחור בדרך ארוכה עד בואם אל באר מים, העבירו מעתה את בהמותיהם רק דרך המלון ההוא, והשיקו את בעירם, וקנו שמוה גם תבן ומוספוא לבהמותם וגם צידה לדרך, וילך האישי הלך וגדל עד כי נתעשר בזמן קצר, כשראה בעל המלון שבדרך ארוכה, כי חדלו עוברי אורח לעבור דרך ביתו, עבר עליו רוח הקנאה, והלך אל אדון בית המלון של הדרך הקרובה, ואמר לו כי היהודי שישכר מוכנו את בית מלוננו הונח אותו בנקוחו, והוא נתעשר בזמן קצר, ועתה הנה הוא מוכן ומזומן לתת לו שכירות יותר גדולה מזו שהוא לוקח מאת השוכר היהודי.

נאות לו האדון והשכיר לו את בית המלון, והשוכר הראשון יצא מוכנו ודר בנקום אחר ללא כל פרנסה. הלך וקבל על נסיוג גבולו בפני הרחיק מוידו שישכר זי"ע, אמר לו הרחיק: קח פיתקא אחרת וכתוב עליה את הפסוק "וכל הבארות אשר חפרו עבדי אביו בימי אברהם אביו סתנום פלישתים וימלאום עפר" והשליך אותה אל הבאר. עשה האישי כן, ובפעם אחת תנו המים מן הבאר. כשראו זאת ערלי הכפר באו אל אדון בית המלון וצעקו כולם פה אחד, כי כל הימים שהשוכר הראשון היה דר בבית המלון היה תמיד מים בשפע רב, ומיום שבא השוכר החדש תנו המים ואינם ואין מים לשתות העם ולכל חיתם. שוב חדלו עוברי אורח דרך הכפר ההוא, ובית המלון היה שומם מאין עובר.

שלח האדון לקרוא לשוכר הראשון ויאמר לו: אחרי שובי נחמתי כי הדחתך מן המלון, עתה שוב אליו כבראשונה, ולא אוסיף עוד להדיחך מוכנו. ענה היהודי ואמר לו: אנוכי לא אוכל לעשות קטנה או גדולה בלי שאלת עצה מרבי, הנני הולך אל רבי וככל אשר יגיד כן אעשה. הלך אל הרחיק מוידו שישכר זי"ע, והרחיק אמר לו: אם ישכיר לך האדון את המלון לנקח הראשון ששילמות לו, עלה ושכור, ואחרי כן תשליך אל הבאר פיתקא שכתוב עליה את הפסוק "ויחפרו באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמוה רחובות ויאמר כי עתה הרחיב חי לנו ופרענו בארץ". חזר האישי אל האדון ושכר מוכנו את המלון כבראשונה, ואל הבאר השליך הפיתקא כמצינת רבו הרחיק מוידו שישכר זי"ע ואכן נתמלא הבאר במים כבתחילה, ושוב העבירו הסוחרים את בהמותיהם רק דרך שם, ותהיה לו הרחוקה, ומאז יושבים בבית מלון ההוא בני בניו של השוכר ההוא, ורואים בו ברכה ואין נסיוג את גבולם.

שלח האדון לקרוא לשוכר הראשון ויאמר לו: אחרי שובי נחמתי כי הדחתך מן המלון, עתה שוב אליו כבראשונה, ולא אוסיף עוד להדיחך מוכנו. ענה היהודי ואמר לו: אנוכי לא אוכל לעשות קטנה או גדולה בלי שאלת עצה מרבי, הנני הולך אל רבי וככל אשר יגיד כן אעשה. הלך אל הרחיק מוידו שישכר זי"ע, והרחיק אמר לו: אם ישכיר לך האדון את המלון לנקח הראשון ששילמות לו, עלה ושכור, ואחרי כן תשליך אל הבאר פיתקא שכתוב עליה את הפסוק "ויחפרו באר אחרת ולא רבו עליה ויקרא שמוה רחובות ויאמר כי עתה הרחיב חי לנו ופרענו בארץ". חזר האישי אל האדון ושכר מוכנו את המלון כבראשונה, ואל הבאר השליך הפיתקא כמצינת רבו הרחיק מוידו שישכר זי"ע ואכן נתמלא הבאר במים כבתחילה, ושוב העבירו הסוחרים את בהמותיהם רק דרך שם, ותהיה לו הרחוקה, ומאז יושבים בבית מלון ההוא בני בניו של השוכר ההוא, ורואים בו ברכה ואין נסיוג את גבולם.

ורבקה אמרה וגו' הנה שביעתי את אביך מודבר אל עשיו אזויך לאמר (כו, ו)

האי לאמר מיותר, שאינו לאמר לזולתו. יש לומר לפי עניות דעתך, כי יחמק אמר זה אל עשיו בהסתרה, ועם כל זה שמעה רבקה, והצינה זה שמה' היה זה, כדי לאמר ליעקב שיקבל הזכרות. וזהו ותאמר רבקה הנה שמעתי את אביך מדבר היינו ממה ששמעתי מה שהיה מדבר. על כרחך הוא לאמר, היינו שמה' היתה זאת, כדי לאמר לך שתקבל הזכרות, וקל להציין.

(דגל ממהם אפרים)

ויאמר בא אזויך במרובה ויקחו ברכתך (כו, לה)

וי"ל דלכאורה קשה האין לקח יעקב הזכרות שהם טוב עוה"ז והלא שכר מנזה צהאי עלמא ליכא. אכן ידוע דהוא רק שכר תורה שצכתא, אבל שכר תושבע"פ מה שמוסיפים החכמים מדעתם אף מה שלא נטווו צפירוש, ע"ז איכא שכר טוב גם צהאי עלמא, ולכן

***

***

***

***

***

הרה"ק רבי ארון מקראקא זי"ע

תקנ"ה ז' כסליו תרמ"ב

מאמר ההילולא

מתוך הספר "המאור ושמש" שנערך ע"י הרה"ח ר' חיים דוד באקאן

רבינו המאור הגדול הצדיק המופלג ביראה ובענוה שמו מפארים מו"ה אהרן (ארון) בן רבי קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין זצלה"ה. הי' בנו השני של המאור ושמש.

נולד לערך בשנת תקנ"ה ונקרא שמו בישראל. אהרן על שם זקנו אבי אביו שנסתלק באותו פרק, והי' מכונה ארון. ויגדל הילד ויגמל ונתחנך בצל כנפי אביו הקדוש שלקחו ללובלין כמה פעמים, ובהגיעו לפרקו לקח לו לאשה את בתו של הר"ר ישראל בנו של הרה"ק החוזה זי"ע וישב כמה שנים ואכל "קעסט" אצל חותנו זקינו החוזה זי"ע.

לאחר פטירת אביו הגה"ק זי"ע בשנת תקפ"ג, התיישב ר' ארון בעיר קראקא, בה נתחנך אביו ובה חזר את נשמתו ליוצרו. נאספו לו שמה חסידים ואנשי מעשה.

וכידוע שהתפארת שלמה מרדאמסק קרא עליו את המאמר חז"ל, הארון נושא את נושאי, כי כל החסידים שנסעו אליו (נוסעיו) הי' להם פרנסה בשפע ובנחת (מליצי אש).

בקראקא התעסק ר' ארון בסידור הדפסת ספרו של אביו כנז"ל גם יסד אז לראשונה בית המדרש חסידים בעיר קראקא, דבר שהי' אסור עד אז. היתה זאת ברחוב יזופה 33, מול בית הכנסת הישן והיתה נקראת על שמו "ר' ארון'ס קלויז" (ספר קראקא).

אם כי ל"ע לא השאיר אחריו יורשים, אמנם התקיים בית מדרשו שריכזה בתוכה האריסטוקרטיא החסידית של העיר עד השואה (שם). היתה מפורסמת לביהמ"ד הכי נאה בקראקא, והתפללו בה הנגיידים החשובים ות"ח מסלתה ומשמנה של העיר. שם התפלל הרה"צ ר' משה יוסף בנו של מו"ה הערשיליע בנו של הרה"ג בעמח"ס אריה דבי עלילאי זצ"ל. ר' משה יוסף הי' מגודל על ברכי ר' ארון ונשא אח"כ אשה ממשפחת קרוביו של ר' ארון, והוא הי' ראש העדה בביהמ"ד בזמן האחרון. ר' ארון הי' נשוא פנים מאד בעירו, והוא ראשון החותמים על מכתב הזמנה להג"ר שמעון סופר ז"ל לקבל רבנות קראקא (אגרות סופרים).

***

באמת אמרו כי נולד לו לר' ארון בן זכר, אלא שבליל יוהכ"פ בלובלין הלך הוא וביתו לביהכנ"ס לכל נדרי ולתפלת ערבית והשאירו את בנם הינוקא ישן בדר בבית. המאור ושמש בעברו דרך ביתו של בנו שמע והנה נער בוכה ביללות מרות. נבהל נחפו ליכנס להבית וראה את נכדו שוכב בעריסתו גלמוד. ליטף ושיפר והרגיע את הולד. בביהכ"ג המתינו הקהל על המאור ושמש כי איננו. וילכו לחפשו עד שמצאוהו בבית בנו עם הילד. המאור ושמש פנה לבנו בזעם ואמר לו, "אי ככה משימים עין על טף, על מה צריכים אותם". הדבר יצא מפיו והואי כשגגה שיוצא מלפני השליט ולא היו ימים מועטים והילד נעדר לעולמו (מפי הרה"ק מחאנטשין הי"ד).

מאז שוב לא זכו ל"ע להבנות, וסיבתו של דבר כך היתה: הנה זמן מה לא הי' לר' ארון שלום בית כראוי ל"ע בגלל קטטות עם חותנו. פעם בא המאור ושמש ללובלין ונכנס לבית מחותנו ר' ישראל לדבר אתו מענין הזה ברצונו להביא שלום בין איש לאשתו. כשהרגיש ר' ישראל בדבר כפף את ראשו למטה לבלתי להביט עליו. אמרה לו הרבנית שלו, "ראה מי בא אליך". ועדיין לא הביט. ותצעק אליו עוד כנ"ל. וישאל, "מי בא". ותאמר, "ר' קלמ"ש". וישאל, "מי הוא ר' קלמ"ש". כראות המאור ושמש שהוא מתנכר אליו, יצא לו מביתו ואמר לאשר אתו, "כל זמן שמורי ורבי חי לא אהי' מנגד לזרעו, אבל אח"כ ידע להתחרט". והסוף שהי' ל"ע מחוסר לחם והזוג כנ"ל ל"ע ל"ה להם זש"ק (נפלאות הרבי).

פעם התנצל המאור ושמש בדבר השלום בית לפני החוזה זי"ע. השיב החוזה, "רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה, כי אין רצוני לדבר מזה". בצאתו אמר לבנו דבחי החוזה לא מצי למעבד ולא כלום ועוד

חזון למועד ויראה לעשות מה. ברם לא אסתייעא מילתא. ר' ארון הי' מתאונן בדבר אפיסת הבנים ל"ע לפני הגה"ק מצאנו זי"ע. והשיב לו הדי"ח פעם, "כ'האב דורך געווארפען א סאך עולמות און כ'האב נישט געטראפען פאר אייך א ישועה" (מפי הרה"ק מחאנטשין הי"ד).

***

ר' ארון התנהג בפשטות גמור והי' בורח מן הכבוד ושונא את הרבנות. מענוותנותו והבערת האמת בקרבו, נסע להרבה מאד צדיקים בורו זקנים עם נערים. במיוחד הי' דבוק מאד בהגה"ק מצאנו זי"ע. סיבת התקרבותו אליו היתה, כי מתחלה נסע להרה"ק מו"ה יחזקאל מקאזמיר זצ"ל. ואחר פטירתו ישבו יחדו תלמידיו ר' ארון, ואחיו הגיטער יוד, התפארת שלמה, הרב נ"ד משידלאווצי, ועוד אחרים, הערימו סוד והתיעצו על צפוני השם להיכן ליסע עכשיו אחר שכבה נר המערבי. והחליטו ביניהם כי ישלחו אחד מהן לכל צדיק וצדיק מראשי הצדיקים שבדור, ואח"כ יתאספו השלוחים וימסור כל אחד הנהגת הצדיק שביקר, ואז ישבו ויבחרו ויבררו את מרותו של מי לקבל. ויסע אחד מהתלמידים להרה"ק מו"ה יצחק מנעשכין, ואחד להמגיד הקדוש מטריסק, ואחד להגה"ק מו"ה מנחם מענדל מקאצק, והתפארת שלמה נסע להגה"ק מצאנו. וכל השלוחים למקום שנסעו שם נשארו מקושרים, אבל לצאנו נסעו כולם כאחד, כי התפארת שלמה המשיך את כל חבריו שמה (דרך צדיקים).

***

איכות התקשרותו וחיבת הקודש לצאנו יש לראות מהא דפעם שאלוהו החסידים הגדולים מצאנו לאמר, "הלא אתם אכלתם מזונות בבית הרבי מלובלין זי"ע, הגידו נא לנו ההבדל מאי בין הרבי מלובלין ובין רבינו מצאנו".

ויען ר' ארון, "אם אתם שואלים אותי כזאת הרי שברצונכם שאעיד לכם בתורת עדות, והרי עדות צריך להיות בעמידה שנאמר ועמדו שני אנשים וגו'" ויעמוד על רגליו ואמר בזה"ל: "אגיד לכם בתורת עדות כי מה שהי' רואים אצל הרבי מלובלין זצ"ל רואים פה בצאנו אצל הרה"ק שיחיה, רק מה שרואים כאן אצל הרה"ק לא הי' רואים אצל הרבי מלובלין זצ"ל". (בראש ס' מוצל מאש ע' ט"ז. והנה בס' מקור חיים אות שכ"ז, מייחס זו לאחיו הגיטער יוד, ונקיטנא הלכתא כבתראת).

***

פעם בחורף הי' הגה"ק מצאנו זי"ע בקראקא על שבת קודש. ובעת ההיא אי הי' מתבקש דג לחולה לא הי' נמצא בעיר מחמת הקרירות והנהר הי' מכוסה בכפור. כשהוגד הדבר לפני הדברי חיים, צוה שירדו להנהר "זוייסעל" ויתברי גזיזי דברדא ובהסרת שכבת הקרח יצודו דגים ויצליחו. וכן עשו ולגודל תמהונם לא ארכה הזמן והעלו דגים לרוב. אז אמר לו ר' ארון להד"ח, "שהרבי מצאנו הוא הבעל ואדון על הנהר "דונייעץ" שבצאנו זאת ידעתי, אבל שגם על הקראקאווער "זוייסעל" כבודכם הבעל והמנהל, זאת לא ידעתי עד הנה".

***

כשמתה בתו של הגה"ק מצאנו זי"ע, בא אליו ר' ארון לנחמו. וירא כי הדי"ח מצטער מאד בדבר, ויאמר לו, "חבל, חבל. מדוע רבינו מאבד בידים את המדריגות הקדושות שלו ע"י הצער שמצטער". ויען הדי"ח, "אמת, אמת. אבל מה אוכל לעשות אם לא אוכל להתאפק". (ספורי נפלאות מגדולי ישראל, סי' רס"ג).

***

ר' ארון הי' נוסע על ראש השנה לצאנו. פ"א עוד בתחלת נסיעתו לצאנו בהיותו שמה בר"ה, הרעיש הדי"ח בסעודת לילה הראשונה על קהל צאנו שאינם מתנהגים כשורה וצווח עליהם וזעק מרה באלות שונות, ובתוך הדברים שפך חמתו גם על אנשי קראקא כי הולכים בשרירות לבם.

בעיני ר' ארון, אם כי הוא בעצמו הי' בטבעו רגזן, מ"מ הי' הדבר מוזר בלבו לאשר לא הורגל באלה אצל אביו הקדוש, ובפרט והוא העיקר, בליל ר"ה במקום לעורר רחמים על ישראל, הרבי מקטרג ומקללם ח"ו היתכן כזה.

הגה"ק מצאנו הרגיש ותפס את מחשבתו, ואחר גמרו את דבריו קודם ברכת המזון פנה לר' ארון ויאמר לו, "הנה דוד המלך יסד לנו את ספר

תהלים, והי' כל מבקש ה' לכל הישועות שיצטרכו בני ישראל הן בכלליות הן בפרטיות הן ברוחניות הן בגשמיות, יקח כל אחד את ספר התהלים לשפוך נפשו בו לאביו שבשמים, ויעמוד לו זכות פסוקי תהלים להוושע בכל מילי דמיטב. אולם המביט וקורא בתוכו ימצא פשוטו כמשמעו רובו ככולו מלא קללות ר"ל על שונאיהן של ישראל (בעיני ההמון עם, והמבין יבין לאשורו) וזוהו פועלים ישועות ישראל. אז נתיישב דעתו של ר' ארון והבין מה עמקו דרכי הד"ח ודבריו דא"ח. (הגה"ק ממונקאטש זי"ע, "דברי תורה" מהר"ה א' מ"ו).

***

ר' ארון הי' משתדל כן תמיד לעורר ישועות לבני ישראל. בצאנו גר פריץ אחד, והביע רצונו לאחד מחשובי החסידים כי נפשו חשקה להשתתף פעם בחתונת אחד מבני הרבי מצאנו ושיזכור להזמינו בבוא שמחת נשואין. הלה הי' פשיטא ליה שהד"ח יסכים לדבר וא"ל שיזמינו. בהזדמנות אחת סיפר האיש להד"ח משאלתו ובקשתו של הפריץ הערל. פתח הד"ח ויזעק, "לא, אנכי לא אניח שעובד ע"ז יהא לו חלק ונחלה בשמחת הילולא דבני, היו לא תהי', בהנשואין שהקב"ה מקדש עמו ישראל ע"י חופה וקידושין אין כאן מקום לכניסת טומאת העכו"ם, וסירב בפה מלא.

וכן הוה כי בחתונת בנו לא הוזמן הפריץ לבוא. אכן נודע הדבר לו כי לא נקרא על החתונה, ויבן בעיניו לשלוח יד באותו חסיד לבדו כי ידע שהמניעה בא מ"חלונות הגבוהים", ויבקש לנקום נקם מכל הקהל הקודש. נכנס לביהמ"ד באמצע התפלה, וישא את קולו לאמר, "עוד אראה אתכם מי אנכי, הן ידעתי גם ידעתי כי הבחורים והאברכים משתמטים מלצאת לצבא בכל מיני גניבות ושקרים, אמסור אתכם להמלכות ונראה מה יהי' חלומותיכם". הד"ח ישב לו על מקומו במנוחה. ויגש אליו ר' ארון שהי' שם באותו מעמד ויאמר, "מדוע אין הרבי עושה מאומה לעזור ולהציל את הנוער". ולא ענה הד"ח כלום.

אחר זמן מה נסע הד"ח לחוץ לעיר להניח את נפשו. עלי דרך הכיר כי מלפניו נוסע הפריץ ההוא. ויהי כאשר הגיע לגשר צר וקלוש, הי' הפריץ ירא מלרכוב על גביו. שמר על הצד לראות מה יעשה הרכב הבא מאחוריו ויעשה כן גם הוא. בהתקרבות המרכב שמח הפריץ בראותו כי הראבינער ממשמש ובא בידעו כי ראוי הד"ח לסמוך עליו בשעת דחק כזה ובטח יעשה כדת וכנוח. ויעבור רכב הד"ח בשלום והפריץ נסע אחריו, ולפלא עיני כל, נשברה הגשר והפריץ נפל ונטבע ומת ועמו מבחר שלישי טבעו בים סוף, וממילא חשש המסירה בטלה והוי כעפרא דארעא.

כשמוע ר' ארון את העובדא שאל את הד"ח, "הכי לא הי' יכול הרבי להפוך לבב הרשע לטובה למען הציל את ישראל מידו, אלא לטבוע מעשה ידיו של הקב"ה בים". ויען הד"ח, "לא, בנידון דידן לא הי' ברירה אחרת כי אם לטבעו בים".

***

ר' ארון הי' איש אמת בתכלית ולא נשא פנים לשום איש כי לא הי' יכול לסבול זיוף ושקר לא מיניה ולא מקצתיה. פעם התנצל רבי אחד לפניו שאינו יודע לשית עצות בנפשו, כי איש אחד בא אליו בבקשה שצריך מטר לפרדוסיו, ושני מבקש חמה לייבש סחורותיו, והני סתראי נינהו ואינו יודע מה לעשות עמהם.

ר' ארון דקים ליה בגוויה דהאי רבי כי אין רצונו אלא לספר לפניו שאנשים בוטחים בו, השיב לו מיד, "לכם ודאי אין כל דאגה ותוכלו לברך במנוחה לתרווייהו כמשאלות לבם, דממילא אין ברכתכם שוה ולא כלום ושקילא טיבותך שדיא אחיזרי, ואלקים יעשה את שלו". (אדמ"ר הקדושת ציון מבאבוב זי"ע הי"ד)

***

כשהגיע לישועות ישראל לא נשא פנים אף למורו הגה"ק מצאנו זי"ע. פעם אמר להד"ח אצל השולחן הטהור, "נא, ר' שלמה מרדאמסק בירך עוד איש בעשירות ונתעשר במשחך הגרלה (לאטטערי)". ענה לו הד"ח, "אנחנו עובדים ביותר על תיקון הנפש". ר' ארון כיאב לו על שהד"ח

דחה את דבריו וסירב לעשות ג"כ ככה להשפיע כל טוב לבית ישראל, וקרא לר' פישל סופר שישב הלאה אצל השולחן, "ר' פישל, תמות מעניות ורעבון ויהי' לך תיקון הנפש". (מפי הה"ג ממישלעניץ הי"ד).

***

כן בהיותו אצל הרה"ק מו"ה מאיר מפרימישלאן זצוק"ל ויהי שם איש חולה מסוכן אשר אמרו עליו שחלה מהקפדתו של אותו צדיק ר' מאיר'ל. כאשר הגיעו הדברים לאזני ר' ארון תיכף נכנס אצל ר' מ' וצעק בקול רם בלשון הכתוב (תהלים פ"ח), "הלמתים תעשה פלא, האם תעשה פלאים ומופתים להמית איש מישראל, אם רפאים יקומו, אם יקום ויתרפא, אזי יודוך סלה, זהו שבחך ותהלתיך והן הן גבורותי דמר". (הרה"ק מבאבוב הי"ד בספרו קדושת ציון ס"פ בהעלותך). כה דאג לכל נפש מישראל.

שם בפרימישלאן, הנה דרכו של ר' מאיר'ל הי' בעת קריאת התורה להקפיד לברר ולברוק אחר יוחסין כהונה ולויה בטרם קראם לעלות לתורה. (היינו כהא דקיי"ל בכתובות כה, ב) דמחזקינן אותו בזה ליוחסין ולכל מילי. וכן כשכיבד ר' מאיר'ל את ר' ארון לעלות לתורה וישאלהו, "נא, לוי". ר' ארון שהי' לו חיתוך הדיבור מהר וקל אמר, "פארדרייט מיר נישט דעם קאפ, אבי הי' לוי ואנכי לוי ברכו את ה' המבורך וכו'". (מפי הרה"ק מו"ה איציקל מפשעווארסק זצ"ל). ר' מאיר'ל קרא את הפרשה לפניו ולא אמר כלום. כשחזר ר' ארון למקומו אישתעי, "פעם היו הרבי מלובלין זצ"ל ואבי זצ"ל על חתונה, והכלי זמר היו מנגנים אז ניגון יפה מאד. הרבין החוזה עצמו ושאל את אבי, "ר' קלמיש'ל, האם שמעתם את הניגון הזה". השיב אבי "כן, שמעתי". וישאלו אותו אנשיו שיסביר להם פשר השאלה והתשובה. ויאמר להם, "בזמן שביהמ"ק הי' קיים היינו אני והרבי לויים משרתים בביהמ"ק, ניגנו אז את הניגון הזה בביהמ"ק. ולזה שאלני הרבי האם גם אנכי שמעתי אז בביהמ"ק את הניגון הזה. ואמרתי לו, כן שמעתי". ובכך הרי מחזור הדבר כשמלה כי לוי אנכי, ואיך ירהיב ר' מאיר'ל להטיל ספק בלויה שלי". (סיפורי נפלאות מגדולי ישראל) (אחר זה כשביקר אחיו הגיטער יוד אצל ר' מאיר'ל מפרימישלאן עם משמשו שהי' כהן, א"ר מאיר, "ידעתי שאתם גופא הנכם לוי אמיתי אבל הכהן שאתם טעון בדיקה". (החסידות)).

***

ר' ארון נסע גם לחבירו התפארת שלמה שהעריצו וכיבדו ורוממו על כל עדתו. פ"א בעת שהתפארת שלמה אמר תורה וכל החסידים דחפו זה את זה בלחץ זו הדחק כדי להתקרב אל הרבי ולשמוע את דברי תורתו, ראה הרבי שר' ארון עומד לו בקרן זוית ואינו דוחק א"ע כלל בין החסידים. לאחר שכילה אמירת התורה פתח הרבי ואמר, "הנה חז"ל אמרו, מקום ארון אינו מן המדה, שכל הכלים שהיו בביהמ"ק תפסו מקום מלבד הארון שלא תפס מקום כלל, ובכל זאת היו הלוחות מונחים דוקא בהארון. כן ר' ארון, הוא לא דחק א"ע ולא תפס מקום בין החסידים ובכל זאת יודע ומבין הוא את הדבר תורה שאמרת יותר מן האחרים". (שיח שרפי קודש).

***

ר' ארון הי' מי שהסית ופיתתה ודיבר על לב התפארת שלמה שיסע להדברי חיים על חג השבועות. ואף שהתפארת שלמה עלה בדעתו לעשות כן בעצמו, מ"מ לאחר שכבר נאספו אליו לרדאמסק קהל גדול חסידים, הי' קשה בעיניו לעזוב ולצער את הציבור. בא לו ר' ארון וסיפר בשבחו של הד"ח ובגדלותו וא"ל דיין לבו"ד השגה בו וכו' עד שהחליט בדעתו לבטל את הציבור מול הד"ח ויסע אליו על חג השבועות כידוע.

***

דרכו של ר' ארון הי' לנסוע להתפארת שלמה על חג שבועות וקודם יוהכ"פ. פעם לפני ר"ח ניסן נתעורר אצלו פתאום חשק גדול לנסוע לרדאמסק. ואף שהתפלא ולא ידע לתשוקה מה זו עושה בזמן הזה, מ"מ האמין שודאי הדבר הוזמן בהשגחה פרטית. ויחגור את מתניו ונסע תיכף

לרדאמסק והגיע ביום חמישי האחרון של ימי חיי התפארת שלמה. כשראהו התפארת שלמה נתן לו שלום בשמחה וא"ל, "ברוך הבא ר' ארון. רז"ל אמרו הארון נושא את נושאינו". ר' ארון בצדקתו ומדריגתו הבין בדבריו כי טובים על פטירתו וארונו של התפארת שלמה. ונתבהל מאד ואמר, "מה הרבי מדבר". והתפארת שלמה הסיח השיח לענין אחר.

בלילה אור ליום ו' עש"ק כ"ט אדר יצאתה נשמתו של התפארת שלמה בטהרה. לאחר שנגמר הטהרה ורצו הקהל לילך להלויה, ראו החברא קדישא כי זב דם רב מחוטמו והי' זה מניעה להלויה. ויבא ר' ארון וגחין לחיש ליה באזני התפארת שלמה, "רבינו, תדעו שהיום ערב ש"ק והזמן קצר, לזאת נבקש מרבינו שיפסיק את הדם מלזוב כדי שלא נתאחר עם הלויה ונבא ח"ו לידי חילול שבת", וברגע עמד הדם מלזוב. וילכו להלויה ור' ארון הי' מנושאי המטה ונתקיים מאמר התפארת שלמה הארון נושא את נושאינו, כי ר' ארון נושא את רבו שהי' נושא עד היום הזה. (ס' אהל שלמה, ח"ב בסופו).

***

בשעה שנפטר הרה"ק מו"ה שלמה זלמן מויעליפולי זצ"ל הי' אז ר' ארון בצאנז אצל הד"ח. והיה כשמוע ר' ארון כי רש"ז משום צוואתו נטמן על יד אביו המאור ושמש וגנב את מקומו המיוחד לו, היטב חרה לו ונכנס להד"ח ואמר, "יברכני הרבי ויפטריני לשלום כי ירט הדרך לנגדי וחפץ אנכי לנסוע חזרה לביתי". "מאי פתאום המהירות", שאל הד"ח. ויען ר' ארון בקובלנא, "הולך אני לפנות את הרש"ז מויעליפולי מקברו, כי איך הי' יכול להעזי ולצוות שינחווהו שמה, הוה ליה למידע שהדבר הזה לוקח מבנו של המאור ושמש השוכב אצלו חתיכת לב (א שטיק הארץ)". (מפי הרה"ק מחאנטשני הי"ד). א"ל הד"ח, "בשביל דבר זה הלא אינכם צריכים להיות נחפז לדרככם כ" כ ותוכלו לעשות כן גם אחר שבוע או שבועיים". ונשאר שם עוד ימים אחדים. אח" כ כשבא עוד לקבל ברכת פרידה, אמר לו הד"ח, למיהוי ידוע כי קבורתו של רש"ז הוא מקומו כהלכתו. רגלים לדבר דפעם אחד כאשר נסע אביו המאור ושמש מבית המגיד מקוזניץ, התאכסן בבית אביו של ר' שלמה זלמן בפאצינוב. וכאשר עבר המאור ושמש אצל מטתו של ר' שלמה זלמן שהי' אז נער בן חמש, בכה הילד מאד. וישאלו לו, מאי קרה. ויען שרוצה לישן ביחד עם האי גברא שנתארח כאן. ויסרבו לו. בכה עוד. וכשמוע המאור ושמש הסכסוך אמר, "מאי בכך, אישן במיטתו ביחד אתו". כשהשכים בבוקר שאלוהו אנשי הבית איך עבר עליו הלילה. ויען "טוב מאד, עם הילד הזה טוב לשכב" (החסידות). וסיים הד"ח כי משיחות חולין של אביו יש ללמוד הלכה למעשה כי הי' ניחא ליה לשכב עמו בבית החיים, וא"כ גם ר' ארון בע"כ יענה אמן לאביו (דור דעה מערכת ויעליפאלי). וישאל להד"ח, "מ"מ אנה אשכב אנכי".

א"ל הד"ח, "באמת הלא לא הי' מקום רווח גם בשבילו, אלא נעשה מקום, והכי נמי בדיוך ימצא מקום רווח ומאי איכפת לך שעד אז רש"ז ישכב במקום ההוא". אז נחה דעתיה של ר' ארון. אחר פטירת ר' ארון מצאו ממנו צוואה שישכיבוהו אצל אביו. החברא קדישא בידעם ששם מונח רש"ז לא ידעו מה לעשות. וילכו לבית החיים לטכס עצה אולי יש מקום פנוי בצד אחר. ולתמהון עיני כולם מצאו המצבה הסמוך להמאור ושמש וזה הלאה ונשאר מקום ריק, ויניחוהו שם.

***

ר' ארון הי' נוסע עוד לכו"כ מצדיקי הדור. פעם בא להרה"ק מריזשין זי"ע והטמין א"ע ולא חפץ לגלות שמו ברבים, וכן צוה על משמשו לבל יגיד את מולדתו. והנה תיכף ומיד בבוא הרבי לביהמ"ד אמר למקורביו, "קראו נא את ר' ארון. ישב נא אדני פה בראש השולחן". ובע"כ עשה כן. והרבי נתן לו חן וכבוד בלי גבול וגם כיבדו בברכת המזון.

***

פעם אחרת נסע ר' ארון בבת אחת עם הרברי חיים לריזשין. בבואם שמח הרבי מריזשין מאד עמהם והזמינם לחדר מיוחד וביקש שיאכלו שם לחם ובעוד רגעים אחדים יפנה גם הוא שמה ויאכל עמהם. בהחדר הי' מוכנים שלשה כלים מלאות מים לנטילת ידים לשלשתן. הרברי

חיים בנטלו את ידיו, מרוב התלהבות והתרגשות בקיום המצוה נשפך הכד ונתן לו ר' ארון כד השני.

אח"כ בראות ר' ארון שלא נשתייר כי אם כד אחד, לא רצה ליטול את ידיו והניחו שם בשביל הרבי מריזשין. אך לא רצה שהרבי ירגיש בדבר שלא צייתיה, לזה עשה עצמו כאלו נטל את ידיו ואכל שאר המאכלים שבסעודה. בבוא הרבי מריזשין אמר לר' ארון ברוח קדשו, "הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים. פעם הראשון הסתרתם פניכם, ועכשיו אינכם אוכלים עמנו". ויצו להביא לו כד מים ונטל ידיו ויאכל עמהם.

(אדמו"ר רבי יענקל' מפשעווארסק זצ"ל)

***

כן הי' ר' ארון אצל הרה"ק מראפשיץ זי"ע. וישב אצלו עם מלבוש עליון ששפה הי' לפיו כפי תחרא טווי במשי והי' אז חדש. הרבי הביט עליו בתמהון שהולך אחר החדש. א"ר ארון, "הן ישבתי אצל אבא מארי ז"ל שבע שנים עם מלבוש זה וגם אצל החוזה ולא אמרו לי כלום, ומדשקתי ש"מ ניחא לחו, ובכן אין עליכם להתרעם עלי".

***

גם אצל חתנו הרבי ר' אשרל מראפשיץ זצ"ל ביקר ר' ארון פעם בצוותא חדא עם הדברי חיים זי"ע (קוני שארית ברוך). ומני אז הי' נוסע אליו בכל שנה על חג הפסח. בשנת תר"ה נסע ג"כ קודם החג לראפשיץ. אולם אחר קבלת השלום פקד עליו הרבי שיסע חזרה לביתו על ימות החג. ויעש כן אהרן אף על גב שלא עמד על דעת רבו להבין טעמא דמילתא. בליל התקדש חג ישב ר' ארון וערך את הסדר בהתלהבות נפלאה. באמצע הסעודה נרדם מעט. ותרא הרבנית שנפתחה הדלת והרבי ר' אשרל נכנס. ותבהל ותצעק, "אהרן, ראה נא הרבי מראפשיץ פה בבית". ויקץ משנתו וירץ לקראתו ונכנסו לחדר אחר והמתיקו סוד יחדו זמן ארוך. אח"כ גמר ר' ארון את הסדר בהתלהבות עצומה והרבי הלך לדרכו. אחר הסדר סיפר ר' ארון להרבנית כי הרבי הוא כבר בעלמא דקשוט דנפטר בערב פסח, ועל כן ברוח קדשו שלחו לביתו בערב יו"ט בידעו כי ממילא לא יוכל להסתופף בצלו ביו"ט. (ס' סיפורי נפלאות מגדולי ישראל).

***

ר' ארון בא להרה"ק מו"ה מרדכי מטשערנאבל זי"ע, וכשראה שהר"מ יושב בתענית תמיד, שאלו, "מדוע אינכם אוכלים". ענה ר"מ, "מפני שאין אנחנו (מקור ר"ז למימר על עצמו לשון רבים, הוא בספר חסידים סעי' ט"ו, דמשה אמר ליהושע בחר לנו אנשים והקב"ה אמר לישיעה את מי אשלח ומי ילך לנו, מכאן למדה תורה דרך ענוה לרבנים). יכולים לאכול". שאל שוב, "מדוע אינכם יכולים לאכול". ענה, "מפני שאין אנחנו ישנים, ע"כ אין לנו כח לאכול". שאל, "הא גופא קשיא, מפני מה אינכם ישנים". ענה, "מפני שאין אנחנו יכולים לישן". שאל, "מדוע אינכם יכולים לישן". ענה, "מפני שאנו שומעים אנחות כבדות וזה מפריענו לישן". שאל, "האנחות של מי הם". אמר, "קולו של משיח הוא". שאל, "מנין לכם שהוא קולו של משיח". ענה ר"מ, "בילדותינו נסענו עם אבינו למקום מסויים, ונעצרנו באכסניא על הדרך. הופיע לעינינו זקן אחד וביקש ליכנס לאבינו. הכנסנוהו לחדר אבינו, ואבינו קיבל אותו בסבר פנים יפות והתייחד עמו זמן רב. בצאתו ליוהו אבינו, ומפני שהזקן הי' חלש ושחוח, קשתה עליו העליה על חמורו שעמד בחוץ. גחין אבינו ועלה הזקן על אבינו וממנו על החמור. כשנסע הזקן, שאלנו את אבינו, "מי הי' אותו זקן שנכנתת וחרדת לקראתו כל כך". השיב אבינו, "משיח צדקינו הוא". והנה כי סליק בדרגא על גב אבינו השמיע הזקן אנחה כבירה בשביל שעדיין בן דוד לא בא. ומני אז שומעים אנו אותה אנחה מהדהדת ומצלצלת באזנינו ומונחת בנו כקופסא ואין אנחנו יכולים להסיח דעתנו ממנה. וזה כואב לנו ומפריענו לישן". (ס' אדמורי טשרנובל, ע' מ"ו, ובשינויים קלים מהגה"צ רבי משה האלברשטאם זצ"ל).

***

גם להרה"ק מראדושיץ נסע והי' מבחירי תלמידיו (הסבא הקדוש). הוא סיפר שראה שבא לפני הרה"ק מראדושיץ עשיר ממדינת אשכנז בעל מגולח זקן עם בנו יחידו דאישתקל מילוליה. ויתחנן לפני הרבי לברכו שיוושע ואמר שמוכן ליתן את כל חללא דעלמא על מנת שיתרפא בנו האלם. רמז לו הרבי שיקבל עליו שמהיום והלאה לא יגלח עוד את

ויגידו לו כי רצונם ללון פה הלילה. הסכים ונתן להם חבילה של תבן לשכב עליה, והלך לדרכו. בבוקר בבואו להתפלל ראה כי הדלים כבר עזבו את הבית והשאירו אחריהם בית המדרש מוזהם ותבן מפוזר ומפורד על כל הארץ כמו להבריל דיר. פתח ר' ארון ואמר למקורביו, "הנה לכל יהודי צריך להיות סדר. בקומו בבוקר הטילו עליו חז"ל חובה ליטול את הידים משום נקיות פן נגע בידיו העסקניות בבשר מטונף. אח"כ כשלוש בגדיו לימדוהו חז"ל ללבוש תחלה של ימין ואח"כ של שמאל. אח"כ חייבוהו לנקות את גופו. ואח"כ הולך להתפלל ופותח בסדר של ברכות השחר מסודרים בדיוק זה אחר זה. וכן הלאה על כל היום ועל כל ענין שהוא עוסק בו, הסדר הוא העמוד העוזרו לעשות הכל במנוחת הנפש ובהצלחה. והנה אדם דן קל וחומר בעצמו לאמר כי על אחת כמה וכמה פה, מה נורא המקום הזה אין זה כי אם בית אלקים, ודאי צריכים לשמור על טהורתה וזכותה. והרוצה לישן חייב לייחד לו בסדר קרן זוית ולישן שם, ובטרם צאתו ינקח ויאסוף את כל התבואה למקום אחד מסודר הדק היטב. ולא כן עשו הני אינשי מרוב בלבולם וטשטושם ואפס הנקיון, ועברו על דת משה ויהודים. אמור מעתה כי צריך לבדוק אחר אנשים האלה". (בסיים הגה"ק מבאבוב את הדברים, מהר שטו העם ורצו לנקות להם מברשות לנקות את נעליהם. והנה איש תמים יצא מביהמ"ד והתאנה, "אוי, סגיטט שוין וידער רעגינען" בראותו ענן גדול פורחת על פני העיר, ולא ידע כי הענן הי' מהאבק ועפר שירדו מהנעלים).

פעם נסע לר' ארון, הרב דוד צבי שלמה (ב' ר' אלעזר מענדל בן הה"ק ר' משה מלעלוב זצ"ל) בימי חורפו. בהגיעו לביתו בערב ש"ק, לא הי' ר' ארון שם בעת ההיא. הניח חפציו ותרמילו בבית והלך לו לביהמ"ד. כבוא ר' ארון וראה חפצים של מישוה, הקפיד על שפלוני שאל ביתו שלא מדעת, ויקח את הכל והשליכם החוצה על הרחוב. אחר רגעיים אחדים חזר ר' דוד וראה מה שעשה לו ר' ארון. ר' ארון ראהו ושאלהו מי הוא. וימאן להגיד לו. והפציר בו ר' ארון מאד עד שהשיב לו. אז הזמינו שישבות אצלו על שבת קודש. ויאמר ר' דוד, "אין רצוני להיות אצלכם כי זרקתם חפצי בחוץ". ענה ר' ארון, "לא ידעתי כי היו חפצים שלכם". א"ר ר' דוד, "אהי אצלכם על מנת שתבטיחו לי שמהיום והלאה לא תשליכו עוד חפצי שום אדם". ר' ארון טייל אנה ואנה בחדרו עטוף בשרעפיו זמן מה עד שקרא, "כן הנני מסכים והנני מבטיח לכם". וישבות שם. ולפלא כי בבוקר הוא בערב שבת אמר הה"ק ר' אלעזר מענדל מלעלוב בירושלים עיה"ק למקורביו, "הן בני צריך רחמים רבים", כי צפה ברוה"ק שבנו מתוכח עם הצדיק ר' ארון, ונפחד שלא יקפיד עליו ח"ו ויזיק לו. (תפארת בית דוד).

ר' ארון הגיע לגבורות והאריך ימים מאד עד שהי' נקרא בפי כל "סבא קדישא". יצתה נשמתו בטהרה ביום ז' כסלו שנת תרמ"ב בשיבה טובה קרוב לתשעים.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמנו

זקנו. התנצל האיש כי ממקום שיצא משם כולם הולכים מגולחי זקן, ואי לא יגלחנו אף הוא, יהא בעיניהם כמשתגע. רמז לו הרבי עוד פעם כי באם יבטיח לגדל זקנו יוושע, ואי לא לא. בע"כ הסכים האיש והבטיח. והגיש את בנו האלם להרבי ונתן לו הרבי איזה סגולה. אח"כ פתח הרבי גמרא בבא קמא שהי' מונח לפניו והראה לו באצבעו לומר. ויאמר הבן כל מלה ומלה כנקורתו כאלו הי' בר אוריין. ומאז דיבר כאחד האדם. האב השתומם מן המראה ומרוב שמחתו פיזר צדקה הרבה מאד. ובבואו לעירו נתקדש שם שמים בפרסומי ניסא, ואנשי העיר שהוצרכו לישועה נסעו לראדושיץ בבטחון גמור. וסיים ר' ארון, "גדול הי' נס האחרון יותר מן הראשון. על זה שהתחיל לדבר אין כל כך חידוש אצלי כי ידעתי כי מלומד בנסים הוא. אבל מה שאמר הלשון שבגמרא היטב בלי גמגום כאלו הי' בר אוריין גמור מאז מעולם, זהו פליאה עצומה. כי בטח לא הי' האי אלם כהני תרי אילמי דהוו בשבבותיה דרבי דהוי יתבי בכי מדרשא וכו' בחגיגה (ג, א)" (נפלאות הסבא קדישא).

הג"ר שמואל אהרן מקארטשין ז"ל ור' ארון היו בבריגל אצל בעל אריה דבי עלאי. במוצאי שבת נדברו ביניהם ללכת לבעלז לשבת הבאה. והנה באותו רגע ישב הרה"ק מהר"ש בבעלז בסעודה שלישית ואמר, "יודעים מאתנו ב"ה בכל קצוי תבל. הן עכשיו נמנו וגמרו שני אברכים יקרים מבריגל לבוא אלינו". הרה"ק יעקב מנאראל הי' באותה שבת בבעלז. כששמע את דברי הרבי, אמר שרוצה לשהות עוד שבת בבעלז כדי לראות את שני האברכים היקרים שהרבי חזה למרחוק. וכן הוא כי הגיעו על שבת קודש הבאה. (ס' אדמור"י בעלז).

אחר הסתלקות הגה"ק מצאנו זי"ע שאל קרובו של ר' ארון, ר' פייביש פלאקס (שהי' בעל תפילה אצל הדי"ח) את ר' ארון לאן ליסע עכשיו. השיב לו במכתב בלשונו, שישע לאחד מיורשי הדי"ח, אדמור"ר משינאווא או אדמור"ר מגארליץ או אדמור"ר מבאבוב, ואחרון אחרון חביב. (מפי ר' מאיר פלאקס ע"ה).

ר' ארון בעצמו נסע ג"כ אז להגה"ק מו"ה שלמה מבאבוב, אף שהי' אז בתחלת רבנותו והי' צעיר לימים פחות מכן שלשים. בישבו אצל שולחנו הטהור אמר ליה ר' ארון, "הנה כבר רציתי פעמים אחדות לנסוע לכם, אבל תמיד אירע מניעה וסיבה שבגללה נאלצתי ונתעכבתי". ענה לו הגה"ק מבאבוב, "האם אתם יודעים מדוע הי' לכם מניעות, משום דאין מהנימוס שזקן מופלג כמותכם תסעו אלי. הלא רך בשנים אנכי". השיב ר' ארון, "לא. אנכי יודע מדוע הי' לי מניעות. כי להקדושה קשה לאדם לאחוז את עצמו ובאש אוכלה קשה להדבק" (ירחון שערי ציון, סיון תש"ן).

בנו הגה"ק ה"קדושת ציון" מבאבוב הי"ד נסע פעם להריגע את נפשו העייפה מרוב עבודה, לכפר רחוק. בחזרתו אחר כמה שבועות, המתינו עליו מאות מתלמידיו וחסידיו. בצאתו מהרכבת ראה כי נעליהן של החסידים מלאים טיט ורפש כי ימים אחדים לפני זה ירדה מטר רב על פני האדמה. עמד הגה"ק ושאל, "מאי קרה עם עולם שלי. הלא ידעתם כי רצוני שבחוריי יהי' להם צלם יהודים. הן עובדא ידענא, כי ר' ארון בצאתו מבית מדרשו בקראקא אחר עריכת חצות הלילה, ראה והנה רוכלים אורחי פורכי באים לבית המדרש. וישאל להם מאי מטרתם.

לזכות הרוצה בעילום שמו
שיקויים ברכת צדיק "מנוחה ושמחה, אור ליהודים"
לע"נ האשה החשובה הצדקנית
מרת פרידא גילה בת הרה"ח ר' יצחק אייזיק ע"ה (רי"ך)
נלב"ע י"ז אדר ב' תשע"ט

המאמר אודות
רבינו הרה"ק רבי ארון מקראקא זי"ע
מתוך הספר "המאור ושמש" שנערך ע"י הרה"ח ר' חיים דוד באקאן

ההפצה בעיה"ק טבריא נתרם לע"נ רבני טבריא
רבה הראשי של טבריא הצדיק החכם **רבי חיים בן רבי יצחק סמאג' זצ"ל**
רבה הראשי של טבריא הצדיק החכם **רבי יעקב חי בן רבי ברוך זריהן זצ"ל**
מייסד ת"ת ביבאס, הצדיק החכם **רבי רפאל ביבאס זצ"ל**

להעלות
נישה בן אסתר כולכה
זכות הפצת תורה וחסידות, יענווד לו
להתברך בכל נילי דניטב

להעלות
נואיר יחיאל בן חנה סיכוא
זכות הפצת תורה וחסידות, יענווד
לו להתברך בכל נילי דניטב

להעלות
נחנם נענדל בן פרידא גילה
זכות הפצת תורה וחסידות, יענווד לו
להתברך בכל נילי דניטב

להעלות
אפרים בן אסתר לאה
זכות הפצת תורה וחסידות, יענווד
לו להתברך בכל נילי דניטב

להעלות
יוסף נתן בן רבקה טויבא
זכות הפצת תורה וחסידות,
יענווד לו להתברך בכל נילי דניטב

להשתתפות בהוצאות הגליון לרגל שמחה או לע"נ ולקבלת הגליון במייל, להערות ולהארות, GILYON.LIZENSK@GMAIL.COM